Ўзбекистон - келажаги буюк давлат

Халқ сўзи

1991 йил 1 январдан чиқа бошлаган

Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгаши ва Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг газетаси

29 СЕНТЯБРЬ, ЧОРШАНБА № 189 (684), 1993 йил.

Сотувда эркин нархда.

ФАРҒОНАДА «ФАРҒОНА ВОДИЙСИ ВИЛОЯТЛАРИДА ИҚТИСОДИЙ ИСЛОҲОТНИНГ БОРИШИ: МУАММОЛАР ВА ЕЧИМЛАР» МАВЗУИДА РЕСПУБЛИКА АНЖУМАНИ ЎТКАЗИЛДИ

Унда Республика Президенти девони, Олий Кенгаш ва Вазирлар Маҳкамасининг масъул ходимлари, Молия, Ташқи иқтисодий алоқа вазирликлари, Марказий, Миллий, «Тадбиркор» банклари, Бош солиқ бошқармаси, «Ўзистиқболстат», Божхона ва Хусусийлаштириш давлат қўмиталари ва бошқа идораларнинг раҳбарлари иштирок этди.

Иқтисодий ислоҳотни амалга ошириш масалаларига доир Қарорларнинг бажарилишини назорат қилувчи республика жамоат комиссияси раиси, Ўзбекистон Президенти ҳузуридаги Давлат назорати қўмитаси раисининг ўринбосари Б. Раҳмонов анжуманни очиб, уни ўтказишдан асосий мақсад республика Президенти И. Каримов ҳамда ҳукуматнинг иқтисодий ислоҳот сиёсатини жойларда амалга оширишга кўмаклашиш, йўл қўйилаётган камчилик ва нуқсонларни бартараф этиш юзасидан тавсиялар тайёрлашдан иборат эканини таъкидлади.

Фарғона вилояти ҳокими М. Исломов вилоятда иқтисодий ислоҳотни амалга оширишдаги ижобий силжишлар ҳақида гапирди. Бу ерда 47 та давлат қишлоқ хўжалиги корхонаси мулкчиликнинг бошқа шаклларига ўтказилган, 21 та жамоа фермаси хусусийлаштирилган, ҳозиргача 1104 та деҳқон фермер хўжалиги ташкил этилган. Уй-жойларни хусусийлаштириш ниҳоясига етказилмоқда.

Иқтисод фанлари доктори, профессор О. Олимжонов иқтисодий ислоҳотни жадаллаштириш борасида ҳокимлар, хўжалик, корхона, ташкилот раҳбарлари, тадбиркорлар, ишбилармонлар олдида турган вазифаларни тилга олди.

Андижон вилояти ҳокимининг биринчи ўринбосари М. Олимов, Наманган вилояти ҳокимининг ўринбосари Б. Абдуғаниев, Қува тумани ҳокими М. Носиров, «Ўзтадбиркорбанк» бошқарувининг раиси А. Юсупов ва бошқалар тадбиркорлик ва ишбилармонликни ривожлантириш масалаларига эътиборни қаратдилар.

Анжуманда иқтисодий ислоҳотни амалга оширишда Қува туманида ибратли ишлар қилинаётгани таъкидланди. Туманда янгидан қурилаётган саноат корхоналарига чет мамлакатларнинг илғор технологиясини жорий этишга алоҳида эътибор берилялти. Кенгаш қатнашчилари тумандаги бир қанча шундай корхоналарни бориб кўрди. Улар, шунингдек, тумандаги хусусий ёғ заводи, «Амир Темур» ва «Омад» мебель хусусий дўконлари ва янги шаҳар бозори, Фарғона шаҳридаги «Зиё» кичик корхонаси ва «Ариран ЛТД» фирмаси, Олтиариқ ва Тошлоқ туманларидаги фермер хўжаликлари иш тажрибаси билан танишди.

ЎзА.

ОЛОТЛИКЛАР ЗАФАРИ

Бу йил республикамиз пахтакорлари мўл ҳосил етиштирдилар. Айни кунларда уни йиғиб-териб олиш ишлари авжига чиқмоқда. Қатор ижарачилар, бригадалар, хўжаликлар эса аллақачон зафар ҳужжатига имзо чекдилар. Куни кеча яна бир хушхабар тарқалди: Олот туманидаги «Олот» давлат хўжалиги заршунослари 395 гектар майдондан 830 тонна қимматбаҳо саноат хом ашёси саранжомлаб, йиллик маррани забт этдилар.

Меҳнат муваффақиятига, айниқса, механик-ҳайдовчилар муносиб ҳисса қўшишди. Хусусан, Баҳодир Қиличев ва Ислом Зулфиқоровнинг ҳар бири бугунгача «зангори кема» бункерларидан 150—200 тоннадан пахта тўкишди. Ўғилгул Очилова, Фарида Ондаева, Ҳасан Барраев, Зуҳра Гадоева бошлиқ ижарачилар эса гектар ҳисобига 35—37 центнердан хирмон уйдилар.

— Мавсумда мусобақа илғорларини моддий ва маънавий жиҳатдан рағбатлантириш, ошкоралик асосида беллашувларни якунлаш, илғор тажрибаларни оммалаштириш, меҳнат унумдорлигини ошириш, ишловчиларга уларнинг талаб ва истакларига биноан шароитлар яратиш, топширилган ишнинг ижросини доимий назорат қилиб бориш ютуқларимиз гарови бўлди, — дейди хўжалик раҳбари Ж. Қиличев. — Ҳали далаларимизда ҳосил мўл. Уни сира нобуд қилмасдан йиғиб-териб олиб, ялпи хирмонни 1350 тоннага етказмоқчимиз.

Шуни айтиш керакки, меҳнат аҳли бошқа соҳалар бўйича ҳам катта ютуқларга эришмоқда. Давлатга гўшт сотиш йиллик режаси 104,3 тери тайёрлаш 134,2 фоизга, жун ишлаб чиқариш 400 центнер ўрнига 617 центнерга уддаланганлиги бунинг исботидир.

Ў. ИКРОМОВ.

«ЭКОСАН» ПОЕЗДИ БУХОРОДА

Ўзбекистон экология ва саломатлик «Экосан» жамғармаси ташкил этган поезд Бухорога келди. 24 кишидан иборат тажрибали шифокор беш кун давомида вилоятдаги касалхоналарда шошилинч ёрдамга муҳтож беморларни қабул қилади, зарур ҳолларда Тошкентда даволаниш учун йўлланма беради.

«Экосан» поезди аъзолари жойларда санитария-гигиена, оналик ва болаликни муҳофаза қилиш ҳақида суҳбатлар ўтказади. Тошкентлик шифокорлар дори-дармон, эҳтиёжманд оилалар учун озиқ-овқат, ногиронларга аравачалар ҳам олиб келишган.

ЎзА.

БМТ СЕССИЯСИ ДАВОМ ЭТМОҚДА

Бирлашган Миллатлар Ташкилоти Бош ассамблеясининг 48-сессияси давом этмоқда.

27 сентябрь куни сессияда Америка Қўшма Штатлари Президенти Билл Клинтон сўзга чиқди. АҚШ Президенти Бирлашган Миллатлар Ташкилоти фаолиятини ижобий баҳолар экан, бугунги кунда обрўли халқаро ташкилот учун янги давр бошланганини қайд этди. Буюк давлатлар ўртасидаги қарама-қаршилик ўрнига амалий ҳамкорлик учун янги умид пайдо бўлганини таъкидлади. Билл Клинтон ҳозирги даврда мамлакатининг асосий мақсади — жаҳоннинг бозор иқтисодиётига асосланган демократик мамлакатлари ҳамдўстлигининг кенгайиши ва мустаҳкамланишига кўмаклашишдан иборат эканини айтди.

Бош ассамблея сессиясида Ўзбекистон Президенти Ислом Каримов иштирок этмоқда.

(ЎзА).

Мингбулоқ туманидаги «Андижон» давлат хўжалигида бу йил 2.650 гектар майдонда мўл пахта етиштирилди. Бунда деҳқонлар ва механизаторлар билан бир қаторда бош муҳандис Турғунтош Отабоевнинг муносиб ҳиссаси бор. Ғўза зараркунандаларига қарши курашда у яратган мослама ишлатилганлиги туфайли, биринчидан, кўплаб ҳосил сақлаб қолинган бўлса, иккинчидан, минглаб сўм маблағ иқтисод қилинди. Айни кунларда бош муҳандис бошлиқ механик-ҳайдовчилар машина теримини бошлаб юбордилар. Меҳнат аҳли ҳар гектар майдондан 20 центнер ўрнига 25 центнердан «оқ олтин» йиғиштириб олишни мўлжалламоқда.

СУРАТДА: ихтирочи-муҳандис Турғунтош Отабоев.

Тоҳиржон ҲАМРОҚУЛ олган сурат.

ЎЗБЕКИСТОН: ИСТИҚЛОЛ ОДИМЛАРИ

"Халқ сўзи" ва ЎзА мухбирлари хабар қиладилар

ЯНГИЛИКЛАР * ФАКТЛАР * ВОҚЕАЛАР

ПАРҲЕЗ МАҲСУЛОТНИ УЗЛАРИ ЕТИШТИРИШМОҚЧИ

АНДИЖОН вилоятининг Зеврак қишлоғида районлараро сил касаллиги шифохонасининг янги муолажа комплекси қад кўтарди.

ШИНАМ бўлимларда дам олиш хонаси ҳамда хорижий асбоб-ускуналар билан жиҳозланган саломатликни тиклаш маркази бир вақтнинг ўзида юздан ортиқ беморга хизмат қилаяпти. Беморларни доимий равишда парҳез маҳсулотлар, шунингдек, сабзавот мева билан таъминлаш учун шифохона ҳудудида чорвачилик ва паррандачилик фермалари бўлган ёрдамчи хўжалик ташкил этиш режалаштирилмоқда.

ИМКОНИЯТНИНГ ЧЕГАРАСИ ЙЎҚ

ДЎСТЛИК ун комбинати қошида ташкил этилган колбаса цехида ҳар сменада 500 кило маҳсулот тайёрланаяпти. Корхона ишбилармонлари бу билан чекланиб қолишмади. Ёрдамчи хўжаликлар сонини кўпайтириш устида бош қотиришди.

СУРАТДА: лаборантлар Бибигул Архарбекова ва Барно Умарова иш устида.

ШАРБАТОЙНИНГ САХОВАТИ

ҚУМҚЎРҒОН. Яқинда 27-ўрта мактаб ўқитувчиси Шарбатой Мўйдинованинг «Қумқўрғон тарихи» китоби босмадан чиқди.

САҲОВАТЛИ аёл китобидан тушган пулга Бойсундаги болалар уйи тарбияланувчилари учун 130 жуфт оёқ кийими олиб кичкинтойларга совға қилди.

МУАЛЛИМЛАРГА ҚУЛАЙЛИК

БОҒДОДнинг чўл минтақасидаги мактаблар муаллимлари туман ҳудудида қатновчи автобусларда бепул юрадиган бўлди.

ТУМАН ҳокимлиги ва халқ таълими бўлими марказдан олисда жойлашган бу мактабларнинг шарт-шароитини инобатга олиб ўқитувчиларга ана шундай имтиёз берди. Бу борадаги сарф-харажатни маҳаллий ҳокимият ва 78-автокорхона жамоаси кўтарадиган бўлди.

ОЛТИНСОЙ ГИЛАМЛАРИГА ХАРИДОРЛАР БИСЁР

ХАТИРЧИ. «Олтинсой» кичик корхонасида ойига ўндан ортиқ гилам тўқилаяпти.

УЛАРНИНГ ҳар бири 45 минг сўмдан сотилмоқда. Хом ашёни хўжаликнинг ўзи етказиб бераяпти.

ЯНГИЛИКНИНГ АФЗАЛЛИГИ КЎП

НАВБАҲОР тумани. Охунбобоев номли жамоа хўжалигида пушта олиб, айни вақтда уруғ экадиган мослама ясади.

МУТАХАССИСЛАРнинг айтишича, у беда, дон ва оралиқ экинларни қадашда қўл келади. Енгилги ва меҳнат сарфи анча камаяди. Уни хўжалик чорвачилик фермасининг механиги И. Саидов яроқсизга чиқарилган машина қисмларидан ясади.

УЙ СОҲИБАЛАРИ ХУРСАНД

ГУЛИСТОН тумани. «Октябрь» жамоа хўжалигининг бир йўла беш қишлоғи хонадонларида табиий газ ёнди.

РЕСПУБЛИКА «Гидрогаз» лойиҳалаш институти ходимлари зарур чизмаларни қисқа муддатда тайёрлаб беришди. Вилоят газлаштириш идорасига қарашли пайвандлаш бошқармаси ишчилари эса 96 км.ли газ қувурини тезда монтаж қилишди. Энди уй соҳибалари қора ўчоққа ўтин, таппи қалашдан халос бўлишди.

РИШТАЛАР ЯНА МУСТАҲКАМ БОҒЛАНАДИ

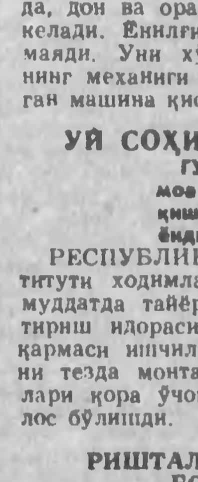

ФАРҒОНА водийси билан Ленинобод вилоятини боғлайдиган янги дўстлик кўпригини қуриш жадал бораяпти. Қурувчилар ва атроф аҳолиси у битгач икки қўшни республика халқлари ўртасидаги биродарлик ришталари ана мустаҳкамланади, деган фикрда.

ЯНГИЛИКЛАР

• *Мухбиримиз бонг уради*

Хусусийлаштиришнинг ғаними... ким?

Яқинда ваколатли ва мартабали бир жаноб билан тортишиб қолдим. Табиийки, тақчилликнинг асоратлари ҳақида мулоҳазалар баён қилинди. Ҳамсуҳбатим ўзини бир қадар демократ деб билганлиги учун бироз овозни баландлатишимга тўғри келди. «Дунёни титкилаб кўринг, — дедим мен унга худди митингда гапираётганга ўхшаб. — Бирон мамлакатда ҳеч кимга текинга уй-жой ҳадя қилинмайди. Ўзбекистонда эса, биласизми, қанчадан-қанча хонадонлар бепул хусусийлаштирилиб берилди. Ахир шунинг ўзи инсонпарварлик, олий демократия ва адолатпарварлик эмасми!». Ҳамсуҳбатим менга ён берди. Лекин ҳозир гап бу ҳақда эмас.

...Истайсизми-йўқми, мулк давлат тасарруфидан чиқарилмас экан, унинг эгаси бўлмайди. Давлатники дегани — аслида ҳеч кимники эмас...

Мулкнинг давлат тасарруфидан чиқарилишини инқилобга менгзаш мумкин. Ва шу боис унга айрим консерватор раҳбарлар тўғаноқ бўлиб туришибди. Бунга ўнлаб мисол келтириш мумкин. Масалан, мен Сурхондарёда хусусийлашган қўй отарини бир неча йилдан бери излайман — тополмайман. Директор ёки раисдан «Бир отарни хусусийлаштириб юборсангиз бўлмайдими?» деб сўрасам, улар: «Ҳеч ким олмайди, бунинг устига чорвачилик зарарли тармоқ, зиён эса келиб-келиб хўжалик—давлат гарданига тушаверади», дейишади. Аслида бу ғирт уйдирма ва жуда таги саёз мулоҳазадир. Тасаввур қилингки, агар бир отар қўй хусусийлаштирилса, ўша чўпоннинг мулкига айланади. Энди у ҳар ойда колхоз раисидан иккита қўй «қарздор» бўлмайди, дўхтирларга ҳам ялинмайди. Вуёғи ўзингизга аён...

Ҳай, майли, қўйни қўйиб турайлик. Мана, савдо, умумий овқатланиш ва маиший хизмат кўрсатиш корхоналарини хусусийлаштириш ҳақида жуда кўп гапирилмоқда. Янгиликнинг қаноти бор деганларидек, ҳатто тушимизга кирмаган хусусий дўконлар ҳам пайдо бўлди. Аммо улар ҳозир тўрт тарафдан сиқувга олинган. Гап бу хусусда ҳам эмас.

Президентимиз туман ҳокимларини ўзининг ваколатли вакиллари эканлигини қайта-қайта таъкидламоқда. Бироқ баъзи ҳокимлар Президент фармонларига совуққонлик билан қарашяпти.

Гап бундай: Сурхондарёда Жарқўрғон тумани бор. Бу туманда матлубот жамияти, унинг умумий овқатланиш корхонаси, ушбу ташкилотнинг эса бир неча ошхоналари мавжуд. Ўта ибтидоий, фақат чайлалардан иборат, қишнинг совуғидан сақланишнинг мутлақо иложи бўлмаган 6-ошхона — шулардан бири. Президентимиз ташаббуси билан хусусийлаштириш ҳаракатлари бошлангандан кейин бош ошпаз Қилич Маҳмудов уни нақд пулга сотиб олиш ҳақида ариза берди. Бу ҳужжат шу йил 12 январь куни рўйхатга олинди.

Орадан икки кун ўтгач, туман матлубот жамияти қошидаги хусусийлаштириш қўмитасининг йиғилиши бўлди. Белгиланган тартибга мувофиқ, жамият бошқарувининг раиси айни пайтда қўмита раиси ҳам ҳисобланади. Мажлисда ўша 6-ошхонани хусусий мулк сифатида сотиш тўғрисида қарор қабул қилинди. 1-март куни эса бошқарув ҳайъати шу хусусдаги 38-қарорни чиқарди. Кейинроқ ошхонани Қилич Маҳмудовга 936 минг 60 сўмга сотиш тўғрисидаги 39-қарор вилоят матлубот жамиятига юборилди. Бу ерда ҳужжат ҳар тарафлама ўрганилиб, маъқулланди ва вилоят хусусийлаштириш қўмитасига тақдим этилди. Бу орада Қиличбой салкам 1 миллион сўмни давлатга тўлади. Баҳорда бунча миқдордаги пул билан бутун бошли шаҳарни сотиб олиш мумкин эди.

Ниҳоят, 3 март куни вилоят хусусийлаштириш қўмитаси Қиличбойнинг қўлига 226-номерли ордерни тутқазди. Шу муносабат билан туман ҳокимлиги томонидан тайёрланган буйруқда Қиличбойнинг хусусий ошхонаси белгиланган тартибга мувофиқ рўйхатга олиниши кераклиги кўрсатилган.

Энди буёғини эшитинг. Эртасига хусусийлаштириш қўмитаси ва матлубот жамияти бошқаруви раиси Мамаражаб Маматмуродов зудлик билан туман ҳокими Алимқул Раҳимовнинг ҳузурига чақирилди. «Ошхонани сотдинг?» «Сотдим». Шундан кейин ҳоким билан раиснинг ўртасида нима гап бўлганлиги уларнинг ўзлари билан ёлғиз худо билади. Фақат шуниси аёнки, 8 апрель куни ҳоким бобо ишхонасига бу ишга дахлдор одамларни тўплади. У 6-ошхонанинг аъзолари рози бўлмагани сабабли, Қиличбойга берилган хусусийлаштириш ҳақидаги ордерни бекор қилиш тўғрисида қарор чиқариб, ҳужжатни шахсан ўзи имзолади. Лекин йиғилиш «туман ҳокимияти хусусийлаштириш бўлимининг йиғилиши» деб номланди.

Нега шундай бўлди? Ахир, биринчидан, мазкур корхона давлат ташкилотининг мулки ҳисобланади. Иккинчидан, айни ҳолатда 6-ошхонани жамоа эмас, шу пайтгача мазкур таомхонада ишлаб турган Қилич Маҳмудов хусусийлаштириб олди. Учинчидан, у ошхонани ҳеч кимдан тортиб олаётгани йўқ: нақд пулга хусусийлаштириб олиш тўғрисида ваколатли маҳкамага ариза берган. Ва бу ҳужжат барча тартиблар асосида ўрганилиб, истак бажо келтирилди. Тўртинчидан, хусусийлаштириш қўмитасида Қиличбойнинг қўл остида ишлайдиган ўн нафар ходимнинг «Бизнинг ҳеч қандай қаршилик жойимиз йўқ» деган мазмундаги хати турибди...

Туман ҳокими оёғини тираб тургандан кейин ҳеч кимнинг қўлидан ҳеч нарса келмас экан! Яқинда Қиличбойга «Ўша баҳода тўлаган 900 минг сўм пулингни давлатдан қайтариб ол, ошхона хусусийлаштирилмайдиган бўлди», дейишди. Қ. Маҳмудов эса «Кўкламдаги бир миллион ҳозир 25 миллион сўм бўлиб кетди. Мен кўрган зарарни ким тўлайди?», деб тайсаллаб турибди. Унинг бу гапи ҳазил: зарарни ҳеч ким тўламаслигини ўзи жуда яхши билади. Чин гап шуки, Қиличбой Президентнинг фармонига тўғаноқ бўлувчиларнинг кўзлари эртами-кечми мошдай очилиб, инсофга келишларига умид қилмоқда. Илоҳим, унинг умиди ушалсин!

Тожиддин РАЗЗОҚ,
«Халқ сўзи» мухбири.

Мустақиллик сўқмоқларида

БАҲСЛАШИШГА ҲАМ ВАҚТЛАР КЕЛАДИ

Мустақиллигимизнинг икки йиллик тантаналари... Юз йиллардан буёғида бундай шодиёна байрам бўлган эмасди. Ҳа, ўша куни бутун Ўзбекистон завқланиб яйради. Ахир истиқлолнинг самараси, илк неъматлари кимга ҳам ёқмайди, дейсиз. Фақат турмушимиздаги ўзгаришларни, шахдам одимларимизни кўролмайдиган душманларимизга, сотқинларга, ғайрларнинг алдовига учраганларгагина ёқмайди, холос.

Кейинги пайтларда айрим чет эл радиоси танқидлари тинч ҳаётимиздан норози бўлган ана шу кучларга кенг ўрин бериб, куйинмоқда. Улар истаганча иғво қилмоқдалар. Одамларни кўтарилишга, халқимиз учун мақбул бўлган тузумимизга норози бўлиб чиқишга даъват этмоқдалар. Шу муносабат билан қўлимга қалам олиб, фикрларимни Ўзбекистонни севган, шу диёрнинг чинакам ватанпарварлари бўлган кишилар билан ўртоқлашишни ният қилдим.

Аввало, азизлар, Амир Темур хиёбонига боқинг. Бобомиз Темур от устида қиблага юзланиб, қўлини олдинга чўзиб турибди. Бунда биз диёнатли мусулмон бўлишлик ва порлоқ келажак сари даъват ифодасини кўрамиз. Мамлакат бирлигига, ҳамжиҳатликка чорловни ҳис этамиз. Шермуҳаммадбек орқали юртимизда зулм ва истибдодга қарши курашган 20-аср баҳодирларимизни кўрсак. Навоий сиймосида шеъриятимизнинг юлдузини, Улуғбек қарашларида фанимизнинг даҳосини кўрамиз. Истиқлолнинг байрам шодиёналарида Тўмарис ва Широқларнинг руҳлари ҳам майдонлараро гўё биз билан юргандек эди.

Элимиз меҳмондўстлик, саховат, ўзгаларга ғамхўрлик, ҳашар каби кўп ажойиб фазилатлари билан жаҳонга танилган. Айни пайтда халқимиз орасида тарбияга муҳтож бўлган бир касалимиз ҳам бор. Биримизни биримизга қайраб қўйилса борми, пичоқ дейиш камлик қилару, ўткир қилич бўлиб кетамиз. Ёнғиндан сўнг, аттанг дейиш бефойда. Шунда ўзимизни юпатиб, «Шайтоннинг гапига кириб қўйдик», «Хом сут эмган бандамиздa», «Ўтмишдошларимиз қўлимизга биттадан чўп ушлатиб, бир-бирингни ковлаб тур» деганлар, деб ота-боболаримизгача безовта қиламиз. Аслида астоғфурулloни айтиб, пок ният билан аувзи биллаҳи минаш шайтонур ражийм, десак ҳеч қачон адашмаймиз. Қуръони Каримнинг 71 жойида сабр ҳақида гап борар экан, демак, барча ҳақиқатлар сабр билан ечилади. Демоқчиманки, худога шукр, Ватанимизда барқарор тинчликни сақлаб турсак ҳам унга хавф солиб турган гуруҳбозлик касалидан қутулган эмасмиз. Шуни баралла айтамизки, чангу тўзон кўтарувчи ва ҳаётимизга раҳна солувчи нарса дўстликка путур етказадиган иш гуруҳбозлик ва иғвогарликдан келиб чиқади. Ана шу гуруҳбозлик оқибатида республика ёзувчилар уюшмасидек мўътабар ташкилот иккига бўлиниб кетди. Бу ерда ички келишмовчиликлар ҳанузгача давом этиб, уюшманинг ишлари тобора орқага кетмоқда. Мана сизга гуруҳбозликнинг оқибати.

Таажжубланарлиси шундаки, ўзга юртлардан ватандошларимиз қайтиб келиб, она тупроғимизни ўпмоқдалар. Бироқ она юртга астойдил хизмат қилиш учун ғайрат камарларини боғлаш ўрнига янгича турмушимиз кўзларига хунук кўриниб, Ватандан кетиб қолаётган ҳамюртларимиз ҳам бор...

Демократия деганда ёввойиларча тортишувларни, ур-йиқитларни, партиябозликларни тушунмаслик, аксинча маданий эркинлик, зарарсиз ошкоралик, ҳақиқий маънодаги инсон ҳуқуқларини ҳурмат қилишликни тушуниш керак. Умуман, ҳар иккала ҳолда ҳам ота-бобонгиз Ўзбекистонлик бўлса, шу диёрга киндик қони тўкилган бўлса, Ватанга озор берманг! Ватан қарғиши етти пуштингизни хароб қилади.

Аллакимларнинг гапини бажарган, демократия остида чопганлар туфайли собиқ Иттифоқнинг ўн фоиз жойида урушлар бўлди ва давом этмоқда. Юз минглаб бегуноҳ қурбон бўлди ва ҳамон қирилаётирлар. Бошбошдоқлик натижасида Россиядек қудратли давлат ларзага келди.

Президентимиз тинчликни сақлаб қолиш учун қўлидан нимаики келса қилмоқда ва халқни бу масалада ҳушёрликка даъват этиб келмоқда. Ҳаётимизнинг бош мазмунини ташкил этган бу чақириқлар халқимизнинг қалбидан чуқур ўрин олди. Ҳаммамиз барқарор тинчлик учун таъзим этамиз. Бу билан шунга аминмизки, ёппасига қирғиннинг олди олиниб қолинади. Урушни офат дейдилар. Қўшниларимизда содир бўлган ана шу офат бизга мактабдир. Биз бундай офатдан ва кимки шу офатга тарафдор бўлса, ундан нафратланамиз. Таъкидлаш керакки, бизда демократия куртаклари эндигина гуллай бошлади. Аммо ҳали пишиб етилган эмас. Қайси сеҳргар дарахтдаги гулни ҳалим бўлиб пишган мевага айлантира олади? Шу боисдан халқимиз «Сабр қилсанг, ғўрадан ҳолва битар» дейдилар. Уруш гуноҳкор, гуноҳсиз, деб танлаб ўтирмайди. Унга ҳўлу-қуруқ баробар. Ёппасига қирғин бўлса шаҳар қишлоқлар вайронага айланаверади. Жануб томонга, ҳамон баданидан қон силқиб турган Афғонистон диёрига қараб қўйинг. Сомалия, Югославия ёнмоқда-ку! Айримлар республикада демократия бузиляпти, аҳвол шундай давом этса ғарб ёрдам бермаслиги тайин, Ўзбекистон Россиянинг қули бўлиб, рубль зонасида қолди, дейишмоқда. Эътиборингиз учун Тошкентда 7 сентябрда бўлиб ўтган халқаро банкирларнинг конференциясини эслатиб қўяй. Улар бизга ёрдам беришни астойдил хоҳламаяптилар-ку! Сармоядорларга ёққан бирдан-бир нарса мамлакатдаги осойишталик, тинч ҳаёт бўлди-ку!

Ўзбекистон сўми банкларимизда тайёрлаб қўйилган, ҳар дақиқада муомалага кириши мумкин. Лекин бозорларимиз, савдо расталаримиз ҳали анча бўш. Биринчидан, ишлаб чиқариш даражамиз ўзининг зарур нуқтасига етган эмас. Иккинчидан, чет эл билан савдо-сотиқни мукаммал ўрганиб олганимизча ҳам йўқ. Энг муҳими эҳтиёжларимизни барча соҳалар бўйича қондирадиган сўзи билан иши бир, ишончли шерикларимиз етарли эмас. Шундай ҳолда Ўзбекистон сўмини увол қилишга, қадрсизлантиришга не ҳожат! Ҳали фурсат етилмагани ўз-ўзидан кўриниб турибди. Бунинг вақти соати етганда, Ўзбекистон сўмига фотиҳа ҳам бериладн. Ўшанда бизнинг сўмимиз халқаро валюталар билан мусобақалаша оладиган бақувват пул бўлади.

Ғарблик биродарларимизга ҳам айтадиган гапларимиз кўп. Демократия эшикларини кўр-кўрона очиб қўйган Россияда нималар содир бўлаётганини кўраяпсиз-ку. Яна ўзингизга қийин бўлмоқда. У ердаги аҳволдан ҳаяжонга тушиб, ташвишланмоқдасиз. Ҳаттоки, Токиодаги еттилик йиғилишида 24 миллиард долларни хайр-эҳсон қилишга мажбур бўлдингиз. Агар Россияда тинчлик бўлганда эди, у ўзгаларнинг ёрдамига муҳтож бўлмас эди, ҳаммадан бой, фаровон яшарди. Ўзбекистон эндиликда ўз йўлини топиб олди. Худо хоҳласа келажагимиз порлоқ, мадад берсангиз мақсадимизга тезроқ етамиз. Табиийки, бундан ўзингиз ҳам манфаат кўрасиз. Мадад бермасангиз, секинроқ бўлса ҳам, оллоҳнинг паноҳида, орзуларимиз ушалади. Унисига ҳам, бунисига ҳам худо хайр берсин деймиз. Фақат ички ишларимизга аралашмай тиниқ сувимизни лойқалатмай турсангиз бас.

Вазиятга тўғри баҳо берилса, бизда инсон ҳуқуқлари бўғилаётгани йўқ. Фақат тартиб ўрнатилмоқда халос. 70 йил давомида издан чиқиб кетган ҳаёт тузатилмоқда. Авж олиб кетган жиноятчиликнинг пайи қирқилмоқда.

Бюрократизм, порахўрлик, талон-тарож, ишёқмаслик каби ярамас иллатлар қонқонимизгача сингиб кетган эди. Бундан қутулиб чиқиш осон кўчмаяпти. Қувончлиси шуки қутулиш учун кураш ва интилиш бор. Ахир интилганга толе ёр-ку.

Қандай авлод бўлишимиздан қатъий назар зиммамизга жуда оғир жавобгарлик тушган. Агар бутун келажагимизга ярайдиган пойдевор қўёлсак, марра бизники. Дунё Ўзбекистон мамлакатига ҳавас билан боқадиган кунлар келади, иншооллоҳ.

Бас шундай экан, ўтмишдан қолган касалликларни, ёмон хислатларни елкамиздан улоқтириб ташлайлик. Ўзимизни мусаффо, идеал ҳаётнинг курашчилари деб билайлик. Президентимиз айтмоқчи, ҳар бир1имизнинг қалбимизда келажакка ишонч алангаси ёлқинланиб турсин.

Исоқжон УСУБЖОНОВ,
Тўлганой ПАРПИБОЕВА,
пенсионерлар.

Барака—ҳайру эҳсонда

Мелиорация ва сув хўжалиги вазирлигининг «Узводзарубежстрой» ташқи иқтисодий бирлашмаси бир неча йиллардан буён қатор хорижий давлатлардаги сув иншоотларини бунёд этиб келмоқда. Яқинда бу жамоа ходимлари хайрли ташаббус бошлашди. Афғонистондаги сув иншоотлари қурилишида ишлаб топилган маблағларга ҳозир мамлакатимизда танқис бўлган дори-дармон сотиб олинди.

Ибратлиси шундаки, республикамизга келтирилган малҳамларнинг ҳаммаси бепул тарқатилди.

— Ҳозирги кунда меҳр-мурувват, хайр-эҳсонга муҳтож бўлганлар кўнглини кўтариш ҳар нарсадан-да зарур ва савобли, — дейди мухбиримиз билан суҳбатда бирлашма бош директорининг муовини Абдурашид Эргашев. — Шу сабабли Афғонистондан келтирилган дори-дармонларни Соғлиқни сақлаш вазирлиги орқали республикамизда истиқомат қилаётган қарияларга, ёлғиз яшовчи ва ногирон кишиларга, Улуғ Ватан уруши фахрийларига бепул тарқатишга қарор қилдик.

— **Бу дорилар қайси касалликларни даволашда қўл келади?**

— Аёллар касаллиги, асаб, ошқозон, ичак хасталикларини даволашда, шунингдек оғриқни қолдиришда, қон босимини бир меъёрда сақлашда ишлатилади.

Кейин биз Соғлиқни сақлаш вазирлигининг Республика фармация ишлаб чиқариш бирлашмаси билан телефон орқали боғланиб, дори-дармонлар тақсимоти билан қизиқдик. Маълум қилинишича, малҳамлардан «Окситосин» Қашқадарё, Жиззах ва Сирдарё вилоят туғруқхоналарига, «Тинидазол» барча вилоятларга ва республика тери-таносил касалликлари шифохонасига, «Тошкентбошқурилиш» ташкилотининг тиббиёт қисмига берилди. «Аминопилин», «Аспирин», «Спазмолитик» «Бисакодил» каби малҳамлар эса Тошкент шаҳридаги Улуғ Ватан уруши ногиронлари госпитали ҳамда «Қариялар уйи» ҳисобига ўтказилди.

Ўз мухбиримиз.

ҚИСҚА САТРЛАРДА

ЮЗ КИШИ ХОРДИҚ ЧИҚАРАДИ

ҚАРШИ шаҳрида «Ўзбекнефтгаз г е о л о г и я» бирлашмасининг 100 ўринли санаторияси ишга тушди. Бу ерда юрак, қон томирлари касалликлари билан хасталанган кишилар даволанадилар. Қатнаб даволанувчилар учун ҳам шароит яратилди.

П. ГАДОЕВ,
«Халқ сўзи» мухбири.

ЖУРНАЛИСТЛАРГА МАДАД

ҚОҒОЗ нархи ва босмахона сарф-харажатлари кўтарилиб кетаётган бир шароитда Нарпай тумани ҳокими қабул қилган қарор бу ерда чиқадиган «Пахтакор овози» газетаси ходимларини бениҳоя хушнуд этди. Гап шундаки, қарорга кўра ҳар бир хўжалик газета ҳисобига 150 минг сўмдан маблағ кўчирадиган бўлди.

Бундан ташқари энди газета ходимлари туман ҳудудида қатнайдиган жамоат транспортидан бепул фойдаланишади.

М. МУҚИМОВ,
«Халқ сўзи» мухбири.

«АНДИЖОН» ЖЕМПЕРИГА — БИРИНЧИ ЎРИН

ОҚОЛТИН туманидаги «Андижон» ширкатлар уюшмасида очилган кийим тўқиш цехида тайёрланган жемперлар республика кичик ва хусусий корхоналари маҳсулотлари кўригида биринчи ўринни эгаллади. Ушбу маҳсулот сифат жиҳатидан ҳам, кўринишидан ҳам йирик фабрикаларникидан қолишмайди.

Т. АБДУРАҲМОНОВ,
«Халқ сўзи» мухбири.

ШПРИЦ ЗАВОДИ

Наманганнинг Совет туманида шприц заводи ишга тушди. Бир марта ишлатиладиган 2 ва 5 граммли шприцларнинг дастлабки туркуми даволаш муассасаларига юборилди.

Мутахассислар н и н г таъкидлашларича, корхона йилига 20 миллион дона шприц ишлаб чиқаради. Завод келгуси йилиёқ тўла қувват билан ишлай бошлайди.

Наманган туманидаги «Ижодкор» агрофирмаси бош ҳомий сифатида қурилишга 500 миллион сўм сарфлади.

Р. ИРИСОВ,
«Халқ сўзи» мухбири.

ҚАМАШИГА ГАЗ КЕЛДИ

ҚИСҚА вақт ичида 32 чақирим масофага газ қувурлари тортилди. Ҳозир 600 хонадон «зангори олов»дан фойдаланаяпти. Аҳолини табиий газ ва ичимлик сув билан таъминлашга кетадиган маблағни Х. Хўжақулов номли хўжалик ажратди.

Қишлоқда 80 минг дона ғишт ишлаб чиқарадиган завод ишга тушди. Бу ерда тайёрланган дастлабки маҳсулотга талаб катта. Томорқа олган оилалар уй-жой қуриш учун заводдан арзон нархда ғишт сотиб олишмоқда.

Ж. ЮСУПОВ.

Инсон ва қонун

«ИШБИЛАРМОН ДИРЕКТОР»

ЁКИ ЖИНОИЙ ЖАЗОДАН ҚУТИЛИШ УЧУН ЎЗ ВАТАНИДАН ВОЗ КЕЧМОҚЧИ БЎЛГАН БИР СОХТА «ДЕМОКРАТ» ХУСУСИДА

Самарқанд вилоят прокуратурасининг ташқи иқтисодий фаолиятда порахўрлик, талон-тарож ва бошқа суиистеъмолларга қарши кураш гуруҳи томонидан 1992 йил 8 июнь куни «Агрофирма» ЛТД савдо-ишлаб чиқариш жамиятининг «Насиба» филиали раҳбарларига нисбатан жиноят иши қўзғатилди.

Бу корхонага Муҳаммад Исломов директорлик қиларди. У 1954 йилда Самарқанд вилоятининг Пайариқ тумани, Қозоқхўжа қишлоғида туғилган. 1977 йилда Самарқанд давлат меъморчилик-қурилиш олийгоҳини тамомлаган, «Эрк» демократик партиясининг аъзоси.

Воқеа бундай бўлган. М. Исломов Челак туман ижроия қўмитасининг 1991 йил 3 сентябрдаги 106/6 сонли қарори билан рўйхатга олинган Украина Республикаси, Луганск вилояти, Лисичанск шаҳар «Агрофирма» ЛТД савдо ишлаб чиқариш жамиятининг «Насиба» филиалини Челак шаҳар, Маннонова кўчаси, 74-уйдан қонунга хилоф равишда Самарқанд шаҳар, Спитамен шоҳ кўчаси, 36-уйга кўчириб, корхона фаолиятини Челак туман солиқ инспекцияси назоратидан четга тортган. Шундан кейин назоратсизликдан фойдаланган директор мансабини суиистеъмол қилиб, хазиначи Дилшод Ёқубжонов билан корхона мулкини талон-тарож қилишга киришдилар. Улар қишлоқ хўжалик маҳсулотлари ва кийим-кечаклар харид қилиш учун деб, «Ипак йўли» тижорат банкидан 2 миллион 938 минг сўм олишди. Сўнгра шу пулларни шахсий манфаатлари йўлида ўзлаштиришиб, корхонага жуда кўп миқдорда моддий зарар етказишади. Жиноятни эса сохта ҳужжатлар тузиб, яширишади.

М. Исломов баъзи жиноятчиларга ўхшаб қилмишига пушаймон бўлиб тўғри кўргазма берган эмас. Дастлаб «Эрк»дан нажот кутди. Аммо у истагандек бўлмади. Чунки унга ҳомий бўладиган «Эрк» демократик партиясининг бир гуруҳ раҳбарлари (Х. Худойбердиев ва бошқалар) ҳам шу кунларда давлатга қарши жиноят содир этганликда айбланаётгандилар. Ёрдам келмаслигини англаб етган М. Исломов энди бошқача йўл тутишга қарор қилди: ўз ҳаракатига сиёсий тус беришга интилди. Ўз она-Ватанидан воз кечишга бел боғлади. Ўзига Россия Федерациясидан кўмак излай бошлади. Бунинг учун Ўзбекистон Республикаси шаънига турли бўҳтонлар ёғдирди. Жиноятини тан олиш нари турсин, балки ўзини моҳдек беайб қилиб кўрсата бошлади. Россия Федерацияси Бош прокурори номига йўллаган аризаларида ёзишича, гўё Ўзбекистон Республикасида тенглик, адолат йўқ эмиш. Ўзбекистон Республикасида ҳатто Конституция йўқ, дейишгача бориб етди. Унинг таъкидлашича энг яхши, инсонпарвар қонунлар Россияда экан. У «Эрк» демократик партиясининг аъзоси бўлганлиги учун қамоқда сақланиши «сиёсий тазйиқ» эмиш.

1992 йил 25 ноябрь куни Россия Федерациясининг Бош прокурори номига ёзган мактубида Россия Федерациясининг фуқаролигига қабул қилишни сўраган. У ўзи паноҳ истаган ҳомийларидан ҳам кўп нарсани яширади. Масалан, 1991 йил октябрь ойида Москва шаҳрида жойлашган «Апогей» кичик корхонасидан қандай қилиб ўн миллион сўм ундирганини, сўнгра унинг икки миллион 938 минг сўмини турли баҳоналарда банкдан олиб, ўзлаштириб юборганлигини ёзмаган. Бу пулнинг бир қисмига «ГАЗ—24» машинаси харид қилган, қолгани ҳам ана шундай шахсий манфаатлар йўлида сарфланган. Кейин эса Москвадаги бошқа бир кичик корхона — «Элтурс»нинг директори А. Савин ва бош бухгалтери И. Баришниковлар билан тил бириктириб, ўзлаштирилган пулларни гўё ана шу корхона ҳисобига ўтказилган, деган мазмундаги сохта ҳужжатлар тўғрилаганлиги ҳақида ҳам лом-мим демаган. Булар эса гувоҳ А. Савиннинг суд мажлисида ўқиб эшиттирилган кўргазмаларида рўй-рост айтилган.

Гап шундаки, «демократизм» дея кўкрагига урувчи айрим кимсалар ўз манфаати йўлида ҳеч бир эгриликдан қайтмаслиги кишини ҳайратга солади. Улар содир этган ўғрилиги ёки бошқа жинояти учун жавоб бериш фурсати етганда «сиёсий бошпана» излаб қолишади. Ана шунда беихтиёр уларнинг ҳақиқий қиёфасини кўргандек бўласан...

Аммо адолат ва ҳақиқат сохта «демократ»нинг барча уринишларига чек қўйди. Самарқанд вилоят судининг сайёр мажлиси 1993 йил 13 август куни М. Исломов ва Д. Ёқубжоновларнинг жиноий ишини атрофлича ўрганиб, М. Исломовни Ўзбекистон Республикаси Жиноят кодекси 149-моддасининг 2-қисмида ва 191¹-моддасида, Д. Ёқубжоновни эса 17-, 149-моддасининг 2-қисмида ва 191¹-моддасида назарда тутилган жиноятларни содир этганликда айбдор, деб топди. Ва «ишбилармон директор» Муҳаммад Исломов 11 йил муддатга, унинг ҳамтовоғи Дилшод Ёқубжонов эса 10 йил муддатга озодликдан маҳрум этилдилар. Уларнинг ҳар иккаласи ҳам жазони кучайтирилган режимли ахлоқ тузатиш меҳнат колонияларида ўтайдиган бўлишди.

Абдукамол РАҲМОНОВ,
Самарқанд вилоят прокурорининг катта ёрдамчиси.

Афғон кундалиги

УРУШ БОЛАЛАРИ

Бу гал йўлим «жаҳон врачлари урушга — қарши» ташкилотининг тожик қочқинлари лагеридаги дала госпиталига тушди. Аммо, Бирлашган Миллатлар Ташкилотининг Афғонистондаги қочқинлар иши бўйича бош комиссари Филипп Лабрева илтимос қилган бўлишига қарамай, сурат олишга рухсат тегмади.

Госпиталнинг катта тиббий ҳамшираси Изабелль мени очиқ чеҳра билан кутиб олди-ю, саранжом-саришта қилиб қўйилган «мулк»ига қадам қўйишимиз билан қатъий тарзда: «фотоаппаратингизни беркитинг!», деди.

Кўчма госпитал деганимиз саҳрода, жазирамадаги қочқинлар лагерида жойлашган ўйга яқин ертўладан иборат эди. Улардан бирига кирдик. Томга очилган тўртбурчак туйнук ҳам дим ҳавони тозалаб улгурмаган эди. Атрофни дори-дармон ҳиди тутиб кетган. Караватлар зич қилиб, бир-бирига тақаб қўйилган. Туғруқхона бўлимида беланчаклар осилиб турибди. Юқумли касалликлар бўлими алоҳида, тўсиб қўйилган.

— Болаларнинг аҳволини кўриб хафа бўлиб кетади киши,— дейди Изабелль.—Уларнинг айби нима, ахир? Энг ёмони — уруш ҳар доим очлигу касаллик билан бирга келади. Яна бир ғалати қонуният бор: қолоқ мамлакатларда негадир бола кўп туғилади.

Изабелль хоним — ёш, келишган аёл. Бу ерга бир ой бурун Париждан келган. Афғонистондаги қочқинлар лагерларида ўз ҳаётини хавф остига қўйиб, касаллик билан курашаётган бундай фидойилар кўп.

Асл журналист ҳис-туйғуларини ошкора қилавермаслиги лозим. Аммо, кўча ўртасида чўзилиб ётган икки оёғи йўқ болани кўриб, қўлим қалтираганидан уни суратга туширолмадим. Машиналар уни айланиб ўтар, одамлар пул ирғитар, лекин қоғоз афғонийлар шамолда учиб кетар, болага етиб бормас эди. Бола тинмай ҳўнграрди. У қачон бундай ҳолга тушган? Бунга ким айбдор? Афсуски, мен бу саволларга жавоб топа олмадим. Бу жабрдийда мамлакатда бундай майиб-мажруҳ, бахтсиз болалар оз дейсизми?..

...Балхда, қадимий Бақтрия харобалари ёнида беш ёшлар чамасидаги қизалоқни учратдим. У яланг оёқчаларини атак-чачак босиб, менга мўлтираб қараб турар эди.

«Етим», деди ҳамроҳим. Айтмаса ҳам ҳамма нарса аён эди.

Бу қизалоқнинг мўлтираган нигоҳи бошқа бир воқеани эсимга туширди. Бир ўқитувчи рус аёли етим афғон қизини фарзанд қилиб олганини эшитиб, уни узоқ қидирган эдим. «Қизил хоч» жамиятига, республика ҳарбий комиссарлигига, «Фрунзевец» газетаси таҳририятига борган, хуллас, учрашмаган жойим қолмаган эди. Охири унинг дарагини «Ўзбекфильм» киностудиясининг директори Аъло Хўжаевдан эшитдим.

— У Зоя Шендрик бўлади, — деган эди Аъло Хўжаев.— Афғонистонга борган одам фақат ёмон таассурот билан қайтади, деган одам хато қилади...

Воқеа бундай бўлган экан. Қандаҳор яқинидаги Пуштун қишлоғи бутунлай ёндириб юборилади. Шу беш яшар қизчадан бўлак бирон тирик жон қолмайди. Уни бизнинг одамлар олиб кетишади. Қизалоқ сал бўлмаса ақлдан озаёзган экан — у бир йилгача умуман оғиз очиб гапирмайди.

Аскарлар қизалоқни — унинг оти Шакуфа экан — болаларни тарбия қилувчи «Ватан» бошқармасининг Қобулдаги қабулхонасига топширишади. Аҳволи ниҳоятда оғир гўдакни кўрган Зоя Владимировна Шендрик чидаб туролмайди. Катта-катта уч ўғли бўлишига қарамасдан, Шакуфани уйига олиб кетади. Унинг ўзи ҳам, болалари ҳам Шакуфага меҳр қўядилар. Шакуфа сўзи «ғунча» маъносини билдиради. Бу оиладаги меҳр ҳароратидан баҳраманд бўлган қизалоқ соғлом, оқила ва меҳрибон бўлиб ўсади...

Болаларни суратга туширишдан ҳузур қиламан. Афғонистонда қирқта кассетага сурат олган бўлсам, шунинг учдан бири болаларнинг — сурати.

Тошқўрғонда тонгги соат бешда ёш чўпон болани учратдим. Эсимга дарҳол Ғафур Ғуломнинг шум боласи тушди. Аммо, Ғафур Ғулом қаҳрамонидан фарқли ўлароқ, бу «шум бола»нинг кўзларида шумлик эмас, ғусса тўла эди...

Мозори Шарифдаги бир дўконда башанг кийинган қизалоқ ўтирибди. Худди қўғирчоққа ўхшайди. Ота-онасининг ўрнига савдо қилаётган эди. Кейинчалик, Тошкентга қайтиб келганимдан сўнг, саккиз яшар ўғлим туширган суратларимни кўрар экан, шу қизалоқнинг суратини ажратиб олди. У уйқуга кетганидан кейингина суратни ёстиғининг тагидан олиб қўйдим...

Шибирғонга бораётиб, автобус деразасидан далада от етаклаб кетаётган ўспиринга кўзим тушди. Орқада отаси отга қўшилган омочни тутиб борар эди. Бу ҳолни кўриб, Некрасовнинг деҳқон боласини эсладим. Аммо, ўспирининг елкасидаги автомат яна хаёлимни жойига туширди...

Бола — ҳамма жойда бола, болани яхши кўрмасликнинг иложи йўқ.

Мен бир китоб ёзганман. Афсуски, ҳали эълон қилинмаган бу китобимда Фарғона вилоятининг «Сўх» давлат хўжалигида истиқомат қилувчи, бир ўзи яшайдиган Халфа Маматов деган старшина ҳақида очерк бор. У Афғонистондан қайтиб келганидан кейин ўзининг каттагина ҳовлисини болалар боғчасига ҳадя қилган.

Халфа аканинг ҳикоя қилишича, жангчиларимиз 1982 йилда Қобулдан етти чақирим наридаги бир қишлоқ мактаби ёнида қонга беланиб ётган етти-саккиз ёшдаги қирқта болани топиб олишган. Шўравийлар қўлида ўқишгани учунгина уларни кесиб ташлашган экан...

Халфа Маматов билан Зоя Шендрикни кўп ўйлайман. Уларни бундай ишларга нима мажбур этди?

...Иккинчи жаҳон уруши бошланганида Зоя ва унинг икки укасидан иборат оила Ростов яқинидаги Миллерово шаҳрида истиқомат қилар эди. Онаси полицайга ўзларининг яҳудий эмас, украин эканликларини уқтиргунича адойи тамом бўлган. Отлиқ полицай Зояни сочидан чангаллаганича, шаҳарнинг наригн чеккасидаги яҳудийлар отиб ташланаётган хандаққача олиб борган. Онаси ақлдан озгудек бўлиб уларнинг орқасидан югурган...

Бу бари Зоянинг эсидан чиқармиди? Шунинг учун ҳам у бирон-бир шафқатсизлик, меҳрсизликни кўрса чидаб туролмайди.

Халфа Маматов қирқ иккинчи йилда ўн етти ёшида кўнгилли бўлиб урушга кетган. Бўлинмада энг ёш бўлишига қарамасдан, энг моҳир пулемётчи ҳисобланган. Умрининг қирқ олти йилини армияга берган.

— Ўн учта жароҳатим бор, — дейди Халфа ака. — Яна қанча умр кўришимни худо билади. Бу уй болаларга қолиши керак...

Афғонистон болалари... Жабрдийда мамлакатнинг фахри ва елами, бугунги куни ва эртаси... Уларга оғир, жуда ҳам оғир. Бу қадимий заминда тинчлик барқарор бўлмас экан, улар автоматлар, бронетранспортёрлар, танкларни эмас, мактабларни, арғимчоқ учадиган боғларни кўрмас экан, соғлом авлод келажаги хусусида гапириш қийин. Қанчалик аччиқ бўлмасин, минг афсуски, бугунги ҳақиқат шундан иборат.

Рустам ШАГАЕВ,
ЎзА махсус мухбири.
Афғонистон.

«ОҚ ОЛТИН—93»

ЗАРАФШОНЛИКЛАР ЗАФАРИ

Китоб туманидаги «Зарафшон» давлат ижара хўжалиги пахтакорлари кун и неча йиллик пахта тайёрлаш режасини уддаладилар. Қабул пунктига 500 тонна хом ашё етказиб берилди. Шунча миқдордаги ҳосилни жамғаришга 9 иш куни кифоя қилди, холос.

«Зарафшон» давлат хўжалиги асосан чорвачилик ва ғаллачиликка ихтисослаштирилган. Лекин меҳнат аҳли Макрид даштидан 300 гектардан зиёд ерни ўзлаштириб, сув чиқардилар. Эрта баҳорда 220 гектарга чигит ташланди. Ғўза парвариши мутахассислар, тажрибали деҳқонлар маслаҳатлари асосида ташкил этилгани натижасида мўл пахта ҳосили етиштирилди. Пахта терими ҳам уюшқоқлик билан бошланди. Қабул пунктларига топширилган хом ашёнинг 250 тоннаси бункерлардан тўкилди. Механик-ҳайдовчилар Абдусалом Тайимов, Исмат Улашов, Комил Шерназаров, Жавли Қаршиев, Муҳаммадали Раҳмоновларнинг ҳар бири қисқа муддат ичида 45—50 тоннадан пахта терди.

Зуҳра Иброҳимова, Назира Амирова, Ўғилой Худоёрова, Муқаддам Очилова каби теримчилар ҳам ҳар куни 150—200 килограммдан пахта териб, режанинг уддаланишига катта ҳисса қўшдилар.

Хўжалик пахтакорлари яна 500 тонна пахта йиғиб олиб, ялпи хом ашёни 1000 тоннага етказиш ниятида астойдил ишлаяптилар.

Г. ПУЛАТОВ.

• *Фельетон ўрнида*

ЙЎЛДАГИ ТЎСИҚЛАР

...УЛАР ХОРАЗМ ВИЛОЯТИДАГИ ДЕҲҚОН ВА ФЕРМЕР ХУЖАЛИКЛАРИ ФАОЛИЯТИГА ЖИДДИЙ РАҲНА СОЛАЯПТИ

АСЛИ қурувчидан чиққан битта фермер дўстимиз бор: Ҳазорасп туманида иш кўради. 5 йилча муқаддам «Эркин» (собиқ «Коммунизм») жамоа хўжалигидаги 3 гектар ташландиқ кўл ва унинг соҳилида жойлашган 5 гектарлик беунум майдонда иш бошлаганди.

Дастлаб кўлни чуқурлатиб, унга бир неча юз минг балиқча ва мингга яқин ўрдакча қўйиб юборди. Соҳилда юз бош қорамол, 2 минг парранда, яна шунча қуёнга мўлжалланган фермахона, 1 ярим гектарлик боғ, 3 ярим гектарлик озуқа далалари барпо этди. Кўл ва даланинг гир атрофлари, фермер хўжалигига элтувчи 4 километрлик ариқ бўйларига 30 минг тупга яқин тол, терак, жийда кўчатлари, қовун, тарвуз, қовоқ уруғини қадади. «Жигули»ни сотиб эски юк автомашинаси ва трактор харид қилди. Ишчи кучлари ҳам оз эмас. Уч ака-ука, уларнинг оилалари ва ота-онадан иборат фермерлар 3 йил роса тер тўкиб ишлашди. Мана икки йилдирки, фермер хўжалиги онлага юз минглаб эмас, миллионлаб сўм даромад келтираяпти. Энг муҳими эл дастурхони тўлмоқда. Бу ишлардан кўз қувонади, дил яйрайди, ҳавасинг ортади.

...Фермер хўжаликлари фаолиятини ўрганиш бўйича муҳарририят топшириғи боис Урганч туманига кетяпмизу кўз ўнгимизда Хазораспдаги манзара, фермерлар ҳамма жойда бир хил бўлишади, манфаат кўрмас ва бекорчи ишларга яқин йўлашмайди. Ҳақиқий фермерларга хос иш услубларию қувонса, фахрланса, ҳаяжонланса арзийдиган манзаранинг гувоҳи бўлишдан астойдил умидвормиз.

С. Қаландаров номли жамоа хўжалигидаги 10 фермернинг 3 нафарига Ғазовот канали соҳилларидаги чекка экинзор ерлар ажратиб берилган. Ҳамроҳимиз, туман деҳқончилик саноати уюшмаси, Президент фармонлари ва ҳукумат қарорлари ижросини назорат қилиш бўлими бошлиғи Султонбой Матрасулов мақтовини анча келтиргач, бизни Отахон Мадраҳимов, Матвафо Латипов бошлиқ фермер хўжаликларига рўпара қилди.

О. Мадраҳимов оиласи билан лойдан 200 бош қорамол сиғадиган оғилхона тиклабди. Аммо, усти ҳануз ёпилмаган. 250—300 та иморатбоп ёғоч, шунга яраша хода, қамиш топилса олам гулистон. Саҳни 450-500 квадрат метрча келадиган ҳовуз ҳам тайёр. Аммо, балиқлар ҳамон қўйиб юборилмаган. Сабаби, сайёз қазилган. Шу ҳолда балиқлар қўйиб юборилса қишда суви қуриб, жониворлар нобуд бўларкан. Сабзи ва помидор экилган кичик пайкалларнинг у ер — бу ерида нимжонгина узум ва 5—6 туп анор кўчатлари кўзга чалинади. Дала четларида ҳали семириб улгурмаган 4 та новвос боқилмоқда.

— Қолганлари қани, — сўраймиз, моллар атрофида куймаланаётган фермернинг ўғлидан.

— Қолгани — сигирлар— 8 та, қишлоқда — уйда боқамиз, — жавоб беради ёш фермер.

— Озуқа масаласичи?..

— Беда экканмиз...

Очиғини айтганда, массивда озуқа экинлари ўстирилаётган далалар кўзга ташланмайди ҳисоб.

Яна бир «илғор» фермер хўжалиги — М. Латиповга қарашли чайлага туш пайти етиб келдик. Бизни мазаси тил ёрар тарвуз билан сийлашди. Лекин гап ҳол сўрашга келганда хонадон бекаси Ниёзжон опа Бекчонованинг фиғони фалакка чиқди:

— Калхуз дегани шу пайтгача на 1 кило ем, на 1 кило кунжара ёки шелуха бергани йўқ. Ҳаммасини 2—3 ҳисса нархида бозордан сотиб оламиз. 14 молимиз бор, жами ер майдонимиз 1,7 гектар. Қани ўзингиз айтинг, тўйимли озуқа ва етарли миқдорда ем-хашак бермай, ҳўкизларни қанақа қилиб семиртирамизу, сигирлардан ёлчитиб сут соғиб оламиз. Ҳеч бўлмаганда ер майдонимизни бироз кўпайтиришса осмон узилиб ерга тушмас.

Опага имкон борича сўз билан далда берган бўлдик. Бироқ, «илғор фермер хўжалиги» амалий далдага ниҳоятда муҳтож. Бундай ҳимматни жамоа хўжалигида кимсан, раис Вафо Ражабовдан бўлак ким ҳам кўрсата оларди?

Тумандаги «Комсомол» жамоа хўжалигига аслида овора бўлиб бормасак ҳам бўлавераркан. Негаки, бу ерда фермер хўжалигининг ўзи йўқ. Нари-бери ёки номигагина фаолият кўрсатган 4 та фермер хўжалиги бошига эса ўтган йилнёқ сув қўйишибди.

— Нега янгиларини ташкил этмайсиз, хўжалик ҳудудида фермербоб ерлар бошқаларникига қарагаида ҳам анча кўп-ку? — сўраймиз жамоа хўжалиги бош ҳисобчисидан.

— Талабгорлар топилмагач илож қанча? — хомуза тортиб жавоб беради ҳисобчи.

Ҳаммаси равшан. Фермерларни тарғибот-ташвиқот ва тушунтириш йўли билан кашф этиш ўрнига борларини ҳам пароканда қилиб юборгач, ким ҳам юрак ютиб рози бўларди бундай серғалва ишга.

«Ғалаба» жамоа хўжалигида ҳам одатий ҳолга дуч келдик. Ўтган йилги уч фермердан бу йил атиги биттаси қолибди.

Кимсан, бутун бошли фермер хўжалигининг (зинҳор илғормас) раҳбари сифатида бутун қишлоққа танилган О. Қуриёзовнинг ҳам фиғони фалакда. Негаки, фермернинг 18 бош қорамоли асралаётган хароба бино бугун бўлмаса эртага қулаб, молларни босиб қолиши турган гап. «Бинони йиқитиб ўрнида янгисини қуришга рухсат йўқ, — дейди куйиниб Олим ака, — боиси планга мувофиқ бу ерда фермахона эмас, мактаб ва кишилар яшайдиган иморатлар қурилмоғи керак. Молларга тўйимли озуқа, ақалли ем-хашак ҳам етишмаётгани эса ортиқча дахмаза».

Ҳа, бунақада фермерликдан наф йўқ. Туманнинг ва жамоа хўжаликларининг кўпгина раҳбарлари мулкнинг қўлдан кетишини амалнинг ҳам қўлдан кетиши, деб тушунишаётган экан фермерликдан наф бўлармиди?

«Ғалаба» жамоа хўжалигига бориб, «ёшулли»ларни тополмагач бош иқтисодчи, «фермерлар ҳомийси» Шавкат Мадраҳимовга савол билан мурожаат қилдик:

— Жамоа хўжалигингиз ҳудудида мингдан кўп оила мавжуд экан. Улар орасида фермерликка муносиб ҳақиқий ишбилармонлар сони ҳеч бўлмаганда 30 дан ортишига имонимиз комил. Мавжуд 1200 гектар экинзорнинг йўқ деганда 200 гектари камунум. Наҳотки уларни кашф этилмаган ўша 30 ишбилармоннинг ихтиёрига топшириш имкони бўлмаса?

Саволимиз жавобсиз қолди.

Хулласи калом фактлар, далиллар Урганчда фермерлик ҳаракати усталик билан барбод этилаётганидан гувоҳлик беради. Ношудлик эса шу даражага бориб етганки, айрим раҳбарлар ўз оғзидагини ҳам олдириш йўлларини очиб беришаяпти. Юқорида қорамоллар учун тўйимли озуқа мутлақо ажратилмаётганини фермерлар ҳасрат билан гапиришди. Хўш, давлатимиз хўжаликларга чиндан ҳам озуқа тақсимламаётганмикан? Йўқ, аксинча. Шу йил июнь ойида вилоят дон маҳсулотлари бошқармаси Урганч тумани хўжаликларига 275 тонна омухта ем ва 137 тонна буғдой кепаги ажратди. Хўжаликлар ҳамма озуқани бир пасда ташиб олишгандир, дерсиз. Кошкийди шундай бўлса. Жорий ҳисобда пул йўқ баҳонаси билан деярли барча хўжаликлар қимматли озуқадан воз кечди. Фермерлар эса чапак чалганча қолаверишди. Башарти уларга «пулни чўзу, озуқани ол», дейишса борми, шу заҳотиёқ талаш қилиб кетишарди. Оқибат шу бўлдики, фермерларга айнан шу озуқани арзон давлат нархида эмас, 2—3 ҳисса қиммат, бозор нархида сотиб олишдан бўлак имкон қолмади. Бунисиям ҳолва. Юқорида таъкидланганидай ўтган йил ва бу йил кўпгина фермер хўжаликлари раҳбарларнинг жиддий тазйиқи ва таъқибига дуч келиб, ярим йўлдан орқага қайтишди. Биргина «Оқ олтин» жамоа хўжалигида мавжуд 56 фермердан 47 нафарининг васиқаси қўлига тутқазилди. Охунбобоев номли ва «Истиқбол» жамоа хўжаликларида фермерлик ҳаракати йўлга қўйилмай барбод берилган бўлса С. Қаландаров номли жамоа хўжалигида 12 фермердан 9 таси, Ж. Мангуберди номли жамоа хўжалигида 8 таси қолди. «Гулистон», «Бекобод», «Дўстлик» жамоа хўжаликлари, хўжаликлараро молларни бўрдоқига боқиш корхонаси қарамоғида эса энди биронта ҳам фермер хўжалиги йўқ. Ушбу йил бошига келиб, туманда қишлоқ ишбилармонлари сонини ошириш нарёқда турсин мавжуд 130 фермер хўжалигининг 66 таси тугатиб юборилди.

Мавжуд фермер хўжаликларининг иш натижаси чиндан ҳам паст. Шу йилнинг дастлабки 7 ойида қишлоқ ишбилармонлари қарамоғидаги 672 бош қорамол ҳисобига режадаги 483 ўрнига 217 тонна сут, 76 ўрнига 15 тонна гўшт етиштирилган холос. Моллар маҳсулдорлиги кўпайиш ўрнига камайиб кетаётгани фермерлар тасарруфидаги экин майдонларининг ўта камлиги, унумдорлигининг эса ниҳоятда пастлигига бориб тақалади. Фермерлар ихтиёрига берилган атиги 185 гектар ердан (унинг ҳам тенг ярми бинолар, йўллар, ариқлар, яроқсиз ва ташландиқ ерлардан иборат) 700 га яқин қорамолни тўйғазадиган озуқа ундириш ҳазилакам гапмаслигини туман ҳокими Ш. Матниёзов билмайди дейсизми?

Хоразмда ер тақчиллигини ҳамма билади. Лекин, ишчи кучлари етарли бўлса-да беунум, бесамар далалар ҳамон мавжудлиги ҳам кўпчиликка аён. Вилоятда ана шундай камҳосил далаларга талабгорлар ҳам оз эмас. Республика Вазирлар Маҳкамасининг «Ўзбекистонда деҳқон (фермер) хўжаликларини янада ривожлантириш тўғрисида»ги қарорига биноан биргина Урганч туманида 1220 гектар ер қишлоқ ишбилармонлари тасарруфига берилмоғи зарур эди. Бу режа эндигина 21 фоизга уддаланди. Гап ер ўзининг ҳақиқий соҳибини то ҳануз тополмаганида. Қишлоқдаги аксарият ишбилармонлар чорвачилик билан машғул. Чорва озуқаси учун эса унумдор далалар зарур. Фермерларга камунум, бунинг устига арзимасгина саҳнли майдонлар ажратиб берилаётгани дард устига чипқон бўлаяпти. Бундай далаларга ақалли шоли ёки буғдой экиб кўнгилдагидек ҳосил ундирса бўладику, ахир? Воҳада пахтачилик, сабзавотчилик, боғдорчилик, картошкачилик, полизчиликка ихтисослашган деҳқон хўжаликларини шакллантириш пайти етди. Вазифа — ишбилармоннинг машғулотига мос дала ёки майдон танлаб беришдан иборат.

Деҳқон — фермер хўжаликларини равон йўлига солиш қишлоқдаги ислоҳотнинг муҳим бўғини, тўкинлик ва арзонгарчилик манбаи. Бинобарин неча 10 йиллар мобайнида жамоалар уддалай олмаган ишни манфаатдорлик асосида фаолият кўрсатувчи деҳқон ёки фермер хўжаликлари сал фурсатда рўёбга чиқаришлари — ноз-неъматлар сероблигини таъминлашга муносиб улуш қўшишлари турган гап. Демак, деҳқон ва фермер хўжаликлари истиқлолимиз истиқболига хизмат қилади. Президентимиз Ислом Абдуғаниевич Каримов Республика Вазирлар Маҳкамасининг шу йил июль ойидаги мажлисида бу масалага халқпарварлик, юртпарварлик туйғулари-ла куйиниб ва ачиниб ёндошгани, ғамхўрлик ва жонкуярлик фазилатларини намоён этгани бошқалардан ҳам шуни талаб қилгани боиси — ана шу.

Юртбошимиз хоҳиши — халқимиз хоҳиши. Бу хоҳишни муносиб адо этиш Ватан фарзандларининг энг масъулиятли вазифаси, фахрли бурчидир. Буни Хоразм вилоятидаги деҳқончилик саноати маҳкамалари, хўжаликлар, таъминот ва раҳнамо ташкилотларнинг мутасадди раҳбарлари, қишлоқ омилкорлари дилдан англаб иш тутишса чакки бўлмасди.

Рустам МАДРАҲИМОВ,
Хоразм вилояти давлат назорати бошқармасининг етакчи нозири.

Абдулла СОБИРОВ,
«Халқ сўзи» мухбири.

КИРОЙИ НОИБ БЎЛСА

Биз яшаётган Қумариқ маҳалласи ўз таркибига учта — Саватчи, Улуғбек ва Байналмилал кўчаларини бирлаштирган. Гарчанд маҳалламиз Тошкент халқа йўли ёқасига жойлашган бўлса-да, шу пайтга қадар қора ўчоқдан фойдаланардик. Бу масалада бир неча йил давомида кўпгина нуфузли ташкилотларга учрашдик, натижа бўлмади.

Ўзбекистон халқ депутатлигига Ғ. Заҳриддиновни депутат қилиб сайладигу барча ташвишлар барҳам топа бошлади. Эл-юрт фаровонлиги, тинчлигини ҳар нарсадан устун қўювчи ноибимизга берган сайловолди наказимиз кўп ўтмай ўз ижросини топди.

Маҳалла аҳлига табиий газ келтирилишида туманимиз ҳудудида жойлашган ўнга яқин корхоналар яқиндан ёрдам беришди. Маҳаллада иккита автобус бекати ҳам ноибимиз саъй-ҳаракати туфайли қурилди. Унинг барча ташаббусларн Сирғали тумани ҳокимлиги ва шу ҳудудда жойлашган корхоналар раҳбарлари, ишчи-хизматчилари томонидан қўллаб-қувватланди. Биз қумариқликлар эзгу ниятли кишилардан ғоят миннатдормиз. Киройи ноиб бўлса, Ғулом Заҳриддиновдек бўлса-да.

Илҳом ТЎЛАГАНОВ,
Сирғали тумани, Саватчи кўчаси.

Таъзимдаман

Мен ва менга тенгдош кишилар не-не оғир кунларни кўрдик, очлик, қимматчилилигу қаҳатчиликлар, уруш даҳшатлари... Айтаверсам бўғзимга нимадир тиқилаверади. Собиқ иттифоқнинг айрим минтақаларидаги тартибсизликлару биродаркушликларни кўриб жумҳуриятимиздаги осойишталигу тўкин-сочинликка шукр қиламан. Тинчликнинг нақадар буюк неъмат эканини ҳеч ким уруш даҳшатларини кўрган одамларчалик билмайди.

Мен 28 ой узлуксиз фронтда бўлганман. Бир неча маротаба оғир ва енгил тан жароҳати олдим. Бугунги кунда юртимизда ана шундай уруш даҳшатлари бўлмаслиги учун Президентимиз астойдил ҳаракат қилаётир.

Турли хорижий давлатлар билан ҳар томонлама алоқалар яхши йўлга қўйилди. Ана шундай эзгуликларга бош бўлаётган Президентимиз «Халқ сўзи» рўзномасида ёзилганидек, Нобель мукофоти олишга муносибдир. Аслидаку, И. Каримов ҳар қандай мукофотдан-да қутлуғ эл-юрт олқишига, эътиборига сазовор бўлган улуғ инсондир. Биз уруш фахрийлари Президентимизнинг олиб бораётган халқпарвар сиёсатини доимо қўллаб-қувватлаймиз.

Райимберди ЖУМАЕВ,
Сирдарё вилояти Ховос тумани.

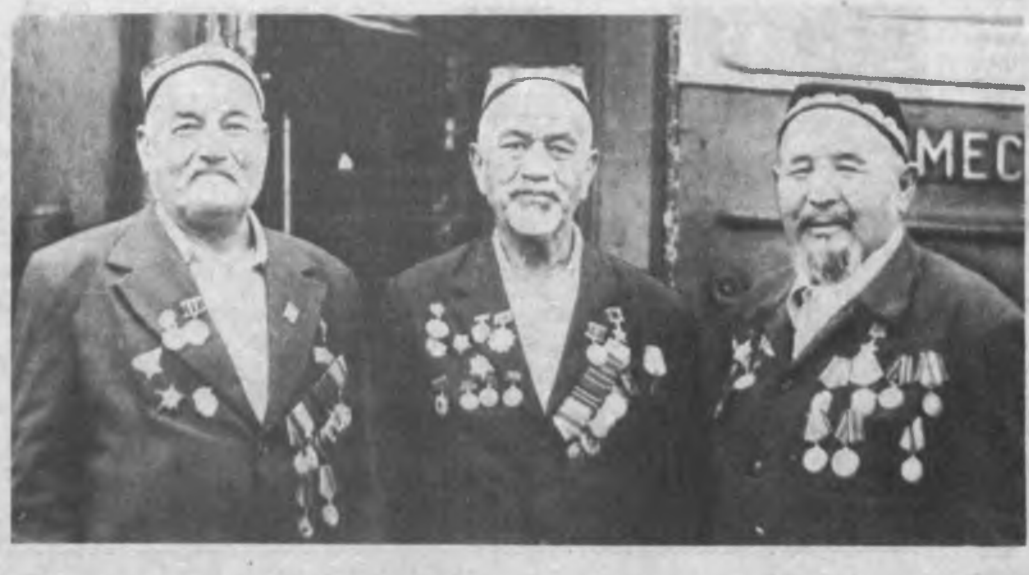

ҚАҲРАМОНЛАР ЕДИ ЎЧМАС...

Ўшанда 1985 йилнинг май ойи эди. Тошкентдан Фарғонага қайтаётиб, поездда уч табаррук инсон — Совет Иттифоқи Қаҳрамонлари Тўхтасин Аҳмедов, Тожиали Бобоев, Аҳмаджон Шукуровларга ҳамроҳ бўлиб қолдим. Барчамиз Қўқон вокзалида поезддан тушдик. Эсдалик учун уларнинг суратини олдим.

Ҳар сафар бу суратни қўлга олсам бахтимиз учун курашган бу инсонларнинг ўчмас сиймолари кўз олдимда қайта жонланади. Афсуски, ҳозир қаҳрамонларнинг иккитаси — башариқлик Аҳмаджон Шукуров, марғилонлик Тожиали Бобоевлар оламдан ўтишган.

СУРАТДА: (чапдан ўнгга) риштонлик Совет Иттифоқи Қаҳрамони Тўхтасин Аҳмедов дўстлари Тожиали Бобоев ва Аҳмаджон Шукуровлар билан.

(Сурат 1985 йилда олинган).

Ҳ. ТОҲИРОВ.

«ХАЛҚ СЎЗИ»да ЧИҚҚАН ТАНҚИДЛАР НАТИЖАСИ

КАМЧИЛИКЛАР БАРТАРАФ ЭТИЛДИ

«ҚАЧОНГАЧА БИРИНИ ОЛИБ БИРИНИ УРИШАДИ?»

(«Халқ сўзи», 1993 йил, 9 июль).

Мазкур мақола юзасидан Қувасой шаҳар ҳокимидан қуйидагича жавоб келди:

«Мақолада таъкидланган 80 минг 700 сўм камомад хўжалик фаолиятининг 1991 йил январидан 1992 йил апрель ойигача бўлган даврни тафтиш этиш бўйича аниқланган. Шу тафтиш натижаси бўйича собиқ директор Т. Ҳакимов ишдан олинган. Бугунги кунда масъул шахслардан 64.000 сўм ундирилди, қолган иккита жавобгар шахс билан Қувасой прокуратураси шуғулланмоқда. Омбор мудири М. Омонов ҳам вазифасидан бўшатилди.

Ҳозирги кунда янги раҳбарият томонидан илгари йўл қўйилган хато ва камчиликларни қайтармаслик чора-тадбирлари тузилди. Масъул ходимларга нисбатан талаб кучайтирилди, меҳнат интизоми яхшиланмоқда, режалар сифатли маҳсулотлар ҳисобига бажарилмоқда.

Д. ИСКАНДАРОВ,
Қувасой шаҳар ҳокими».

●

МУЛОҲАЗА ЭЪТИБОРГА ОЛИНМОҚДА

«БИР ФЕРМАНИНГ СУТИНИ УМАРАЁТГАН ЭРКАТОЙ ИТЛАР»

(«Халқ сўзи», 1993 йил, 3 июль).

Мазкур мақола Тошкент шаҳар ҳокимлигининг Ободонлаштириш бош бошқармаси томонидан кўриб чиқилди.

«Мақолада кўтарилган масау ўринли деб топилди. Шу кунларда Тошкент шаҳрида итлар, мушуклар ва бошқа ҳайвонларни асрашни тартибга солиш мақсадида ҳаракатда бўлган қонун ва қоидаларни қайта кўриб чиқиш ишлари олиб борилмоқда. Бу ишларни амалга ошириш учун туман ҳокимликлари, санитария-эпидемиология станцияси, ҳайвонларнинг касалликларига қарши курашиш станцияси ходимларининг фикр ва мулоҳазалари эътиборга олинмоқда.

Р. РУСТАМОВ,
бошлиқ ўринбосари».

●

ПОЕЗД ЯНА ҚАТНАЙ БОШЛАДИ

«ЙЎЛ АЗОБИ»

(«Халқ сўзи», 1993 йил, 3 август).

Яқинда шу мақола юзасидан Ўрта Осиё темир йўл бошқармаси ўринбосари Б. Юсупов номидан қуйидаги жавоб хати келди:

«Январь-апрель ойларида йўловчилар ташиш ҳажми камайиб кетганлиги сабабли 636/635 «Тошкент-Андижон» поезди қатнови бекор қилинган эди. Бироқ, янги графикка ўтилиши ҳамда йўловчилар сони ошганлиги туфайли 23 майдан эътиборан поезднинг кунлик қатнови яна йўлга қўйилди».

• *ХАТЛАР САҲИФАСИ*

ХАЛҚ СЎЗИ - ҲАҚ СЎЗ

МУСТАҚИЛЛИКНИНГ ОЛИЙ МАҚСАДИ— ХАЛҚИМИЗНИНГ ИЗЗАТИНИ ЖОЙИГА ҚЎЙИШ

ДАВЛАТ НАФАҚАСИ— МЕҲНАТИНГИЗ ҚАДРИ

Муҳарриятимизга ҳар куни ўнлаб мактублар келади. Уларнинг жуғрофияси мазмуни турлича. Айримларида янгиликлар, яна бошқасида арзнома ёзишса, учинчи бирида қонунлар, давлат нафақалари ҳақида маълумот беришимизни сўрашган. Биз газетхонлар хоҳишини инобатга олиб Ижтимоий таъминот вазирлиги бош мутахассиси Ҳулкар ФАЙЗУЛЛАЕВА билан ҳамкорликда бундан буён муштарийларимизни қизиқтирган саволларига жавоб бериб борамиз.

САВОЛ: Мен 30 ёшимда иш вақтида аварияга учраб, 2-тоифа ногирони бўлиб қолганман. Ўша даврлардан буён ҳеч қаерда ишламаганман. Ҳозирда 59 ёшдаман. Янги қонунда меҳнат ногиронларига нафақа тайинлашда қандай имтиёзлар берилган!

(Т. Аҳмедов, Фарғона вилояти).

ЖАВОБ: «Фуқароларнинг давлат пенсия таъминоти тўғрисида»ги Қонунда меҳнатга шикастланиш ва касб касаллиги оқибатида I ва II гуруҳ ногиронлигида бўлинган давр кейинчалик қарилик нафақаси тайинланганда иш стажига қўшиб ҳисобланиши кўзда тутилган.

Демак, сиз 60 ёшга тўлиб, ёшига нисбатан нафақага ўтганингизда ногиронликда бўлган даврингиз меҳнат стажига ҳисобланиб, нафақангиз миқдори оширилади.

* * *

САВОЛ: Мен Халилова Муҳаббат 50 ёшдаман. 15 йиллик иш стажига эгаман. 6 нафар фарзандим бор. Неча ёшда қарилик нафақасига чиқишим мумкин! Янги қонунда болалик аёлларга нафақа тайинлашда имтиёзлар кўзда тутилганми!

ЖАВОБ: «Фуқароларнинг давлат пенсия таъминоти тўғрисида»ги янги Қонунда 5 ва ундан ортиқ бола туғиб, уларни 8 ёшгача тарбиялаган аёлларга 50 ёшга етганларида камида 15 йил иш стажи билан қарилик нафақаси тайинланади. Шунингдек, аёлларнинг болалари 3 ёшга тўлгунча қараб турган даврини 6 йил доирасида иш стажига қўшиб ҳисоблаш кўзда тутилган. Бунда она бола туғганидан кейин ишлаган, ишламаганлигдан қатъий назар, икки боласи учун 6 йил доирасида стаж қўшиш кўзда тутилган.

* * *

САВОЛ: Уч нафар фарзандим бор. Ёшим 52 да, иш стажим 10 йил. Турмуш ўртоғимни чет элга ишга юборишган. Менинг эса у ерда яшаб ишлашга имкониятим бўлмаган. Айтинг-чи, қачон қарилик нафақасига чиқишим мумкин! Неча йил иш стажи талаб қилинади!

(Алиева Р., Самарқанд шаҳри).

ЖАВОБ: Янги Қонунда аёлларга 55 ёшга етмаганларида камида 20 йил иш стажига эга бўлганларида қарилик нафақаси тайинланади. Қонунда аёлларнинг болалари 3 ёшга етгунча қараб турган даври 6 йил доирасида ва Ўзбекистон Республикаси муассасалари ва халқаро ташкилотлари ходимлари хотинларининг чет элда бўлган вақтини 10 йил доирасида иш стажига қўшиб ҳисоблаш кўзда тутилган.

* * *

САВОЛ: Мен I гуруҳ ногиронимаи, иш стажим 36 йил, республика миқёсидаги шахсий нафақахўрман. Менга қандай қўшимча имтиёзлар бўлади!

(Ш. Кудратов, Бухоро вилояти).

ЖАВОБ: Сизга ҳам олдин тирикчилик учун зарур бўлган энг кам миқдордаги нафақа тайинланиб, кейин 36 йил учун 1,5 фоиздан жами ўртача ойликнинг 54 фоизи миқдорида нафақангиз оширилади. Сизнинг икки хил устамага ҳақингиз бор: яъни уруш ногирони сифатида ва алоҳида хизматларингиз учун белгиланган устамага. Улардан қайси бири кўпроқ бўлса, ўшани танлашингиз мумкин.

• *Дардли мактублардан*

Шароитни демаса

Турковул қишлоғида 150 хонадон истиқомат қилади. Қишлоғимиз барпо бўлганига 45 йилдан зиёд вақт бўлса-да, ўрта у ёқда турсин, ҳатто бошланғич таълим мактабига эга эмас. Болаларимиз қишнинг қировли, баҳору кузнинг серёғин кунларида 2,5 чақирим узоқликдаги қўшни мактабга пиёда қатнашга мажбур.

Қишлоғимиз шароити ҳам мақтанарли эмас. Кўчалар ёзда чанг, қишда— ботқоқ. Газ ҳақида яқин орада гап бўлиши мумкин эмас. Ичимлик суви хонадонларга етиб бормаган. Бундан уч йил муқаддам қишлоғимизда мактаб қурилиши мўлжалланган эди. Бироқ режа режалигича қолиб кетди. Қачон амалга ошади, номаълум...

Илгарилари шароит ёмонлиги боис ёшлар рус қишлоқларидан шаҳарга кетиб қолаётганлиги ҳақида газеталарда ташвишланиб ёзилларди. Биз эса қишлоқни тарк этиб кетолмаймиз. Негаки, киндик қонимиз тўкилган шу хароба қишлоғимиз биз учун муқаддас. Фақатгина яхши яшаш, фарзандларимизнинг қийналмай таълим-тарбия олишлари учун озгина шароит бўлса бас...

С. ХЎЖАНАЗАРОВ, Х. АЛИҚУЛОВ, А. ОРТИҚОВ, Ғ. БОЙЖИГИТОВ (жами 8 имзо).

Танобини ким тортади?

Бир кун жанжал чиққан уйдан қирқ кун барака кетади, дейишади. Ҳар кеч пойтахтимизнинг «Яккасарой» кўчаси ана шундай баракасиз, ўрмонли ўлкаларнинг узоқ харобазорларига ўхшаб кетади. Агар бировга «шу маҳалла Тошкентнинг энг қадимги маҳалласи» десангиз ҳеч ким ишонмайди. Сабаби... ҳар бурчакда турқи совуқ, ранги паст эркагу аёллар арақвино ичишиб, маст-аласт юришади. Бундай ноқис кишиларни кўчамиздаги Маруся опанинг қўлбола дўкони бирлаштиради.

Тартиббузар аёлни бир неча бор маҳаллада муҳокама қилдик, Яккасарой тумани ички ишлар ходимларини огоҳлантирдик. Натижасиз. Аксинча, келгинди «вино-арақ» ихлосмандларининг сафи янада қуюқлашди. Бу бододликка ким чек қўяди? Ёки шаҳар бедарвозами?

«Яккасарой» маҳалласи аҳли номидан: ИСМОИЛОВ, МИРАҲМЕДОВ, ИСРОИЛОВ, НИЗОМОВ, НИҒМАТОВ (жами 21 имзо).

ШУКРОНА

Ўспирин пайтларим эди. Ҳамқишлоқларим қатори шаҳарга ёзда гупиллаган тупроқ, қишда ботқоқ йўлдан қийналиб қатнардим. Шундай кунларнинг бирида кекса йўловчи чол: «Болам қачон бу йўллар равон бўлар экан», — деб қолди. Мен: «Яқин йилларда албатта йўлларимиз асфальтланиб, автобуслар қатнайди», деб чолга таскин берган бўлдим. Чол эса: «Бу дунёдан кўз юмганимдан кейин қатнаган автобуснинг менга нима кизиғи бор», — деб, бутун умри йўл азобидан қийналиб ўтганини куюниб гапириб, тақдиридан нолиб кетди. Ўшанда тақдирни ҳам бир қолипга солиб турган метин каби тузум борлигини яққол пайқамас эдик.

Яратганга беҳисоб ҳамду-санолар бўлсинким доримомон кунларда яшаш, элу юртимизни аркину мустақил кўриш бизга насиб этди.

Ота орзу қилганларидек, аҳоли тўлиқ тоза ичимлик суви билан таъминланди, қишлоқларимиз ички йўллари батамом тошланиб, катта қисми асфальтлаштирилди. Қишлоқда биринчи бор шифохона, мактаб, магазин, чойхона ва болалар боғчаси ҳамда бир нечта масжидлар ҳашар йўли билан ишга туширилди. Халқимнинг шу каби орзу истакларини рўёбга чиқаришда баҳоли қудрат ҳиссам борлигидан кўнглим бироз таскин топади.

Мустақиллик ҳар биримиз учун азиз ва мўътабардир. Ана шу қутлуғ куннинг икки йиллиги оралиғида қилинган ишлар ҳақида ўйларкансан, кўнглингда фараҳбахш ҳислар жўш уради. Ўтган икки йиллик умрингга шукроналар айтасан киши.

А. ҚОРАБЕКОВ,
Ургут тумани, «Самарқанд» жамоа хўжалиги.

• *Сиз кутган учрашув:* **Фахриддин УМАРОВ**

БУ МУЛОҚОТ БУНДАН уч-тўрт ой олдин бўлиши лозим эди. Бизнинг ихтиёримиздан ташқарида бўлган сабабларга кўра машҳур ҳофиз билан суҳбатлашиш эртакуз кунларининг бирида, барибир сиқатгоҳда тўғри келди...

— СИЗ ЕТАРЛИЧА шон-шуҳрат қозонолдингиз. Одамлар бир пайтларда Сизнинг қўшиқларингиз билан уйғониб, яна наволарингиз сеҳридан ором олиб уйқуга кетарди, ўғилларига ҳавас билан исмингизни қўйишарди. Суҳбатимизни ана шу катта йўлнинг ибтидосидан — санъат оламига кириб келишингиздан бошласак.

— Халқимизда «Қуш уясида кўрганини қилади», деган гап бор. Яна «Қозонда бори чўмичга чиқади» дейишади. Мен шундай бир сарватли оилада туғилганманки, қисматим ёруғ дунёга қадам қўйишим билан ҳал бўлган десам, муболаға эмас. Биласизми, чақалоқ дунёга келгач, уч кундан кейин унинг миясида шаклланиш бошланиб, етти кунда тўхтайди. Кейин ривожланиш бошланади — эътиборли манбаларда шундай кўрсатилган. Шубҳасиз, камолга етишимда хонадонимиз сарвари, падарибузрукворимнинг тарбияси, саховати мислсиз вазифани бажарган.

Отам Асилпўлат Умарҳожи ўғли деҳқон ва бир вақтнинг ўзида санъатнинг фидойиси бўлганлар. Қўшнимиз Саидкарим аканинг эслашича, у икки хил — думалоқ ва қайчибарг картошка уруғини олиб келиб, қайси биридан экишни маслаҳат қилибди. Отам «Болаларинг учунми ёки бозорга чиқарасанми?» деб сўрабдилар. «Агар болаларинг учун бўлса, думалоғини эк, ҳосили ширин, сифатли чиқади, агар бозорга чиқармоқчи бўлсанг, қайчибаргидан эк, бозорсевар, харидоргир, бўлади» дебдилар яна. Кузда яхши хирмон кўтарган қўшнимиз бир аравада юклаб олиб келса, «Эй, болам ўзимизникини йиғиштириб эплай олмаяпмиз», деган эканлар. Мен туғилгунча (1926 йил, 1 сентябрда Қибрайда туғилганман) қирқ йигитга жўрабоши бўлган эканлар. Ун беш тўсинли меҳмонхоналаридан одам аримас, албатта, йиғинлар куй-қўшиқсиз бўлмас экан. Отам кейинчалик «Уйимизга Фарғонадан — ашулачилар, Чимкентдан қўшиқчилар келарди» деб эслайдилар. Ашулачилар ликоп билан, қўшиқчилар соз ва рақс жўрлигида санъатларини намойиш этаркан. Отамнинг ўзлари дутор чалганлар, «чалганда қулоғига булбул қўнарди» деб хотирлашади билганлар. Демак, хонадонимизга атрофтеваракка машҳур ҳофизу созандалар ташриф буюриб турган. Ким билади — ўшалар оғзимга тупурган ёки дуо қилган экаими, шундай тақдир насиб этди, кечалари уйқум қочиб ҳархаша қилсам, отам дутор чалиб берар, ухлаб қолганимдан кейин устимни ёпиб чиқиб кетар эканлар.

Кейинчалик оиламиз бошига кўп шўришлар тушди. «Қулоқ» қилиб Украинанинг Херсон вилоятига ихрож қилдилар. У жойдан отам Бирабиджанга бадарға бўлди. Онам мусофир юртларда вафот этдилар. Уруш йилларида комбайн ҳайдаб, каттагина оиламизни ўзим боққанман. Фақат 1946 йилда ватанга қайтиш насиб этди. Отамдан дутор, Раҳимжон Икромовдан скрипка чалишни ўргандим. Табиатан санъаткор бўлган қиблагоҳим бир кун радиода Сўфихоновларнинг ашуласини эшитиб, «Шуларга шогирд тушсанг бўларкан», деб қолдилар. Ўзимча хиргойи қилиб юрардим. Бир кун машҳур санъаткор Шоқосим Шожалилов республика радиосига бошлаб келдилар...

— Толеъингиздан мамнунмисиз? Эришган даражангиздан қониқасизми?

— Ёруғ дунёнинг бетакрор мўъжизаларидан бири (ҳазрат Форобий бежиз «Эй, мусиқа, сен бўлмасанг бу оламнинг аҳволи не кечар эди» деб хитоб қилмаганлар) санъатда нимага эришган бўлсам, мени қониқтиради. Фақат дилимнинг тубида чўкиб ётган бир гапим бор — жой бўлса шуни ёзинг. Уни шоир Шуҳратнинг бир тўртлигига назира сифатида шундай ифодалаганман (Шуҳрат акам Саъдий чаманзоридан яхши гуллар терган шоир эдилар):

Ноҳақлик жонимдан ўтганда
гоҳо,
Ўкиниб-ўкиниб аччиқ йиғладим,
Гоҳо заррин қадримга
топмасдан баҳо —
Хуш, ҳалол кунларга умид
боғладим.

Баъзи замонасоз мансабдорлар туфайли қадримни топмадим.

— Ўзингизни ўзингизга нисбатан талабчан дея оласизми? Ўзингизга бешафқатмисиз, ғамхўрмисиз?

— Ижодда ниҳоятда шафқатсиз равишда талабчанман. Ҳар қандай ҳолатда, бемор бўлсам ҳам севимли машғулотимни тарк этмайман. Ўзимга раҳмим келиб кетган пайтлар кўп бўлган.

„ОШИҚЛИК ФАҚАТ ОЛЛОҲНИНГ ВАСЛИГА ИНТИЛИШДИР“

Барибир, майда гаплардан устун турадиган ҳақиқатлар бор. Фахриддин Умаровни халқим, она халқим билади, қадрлайди-ку. Оғир пайтларда яхшиларнинг мададн мени тош бўлиб чидашга ундаган. Ғафур Ғуломнинг мана бу сўзлари қулоғимда абадий қолган: «Сени маломат қилишса, хафа бўлма. Каъбаии Иброҳим Ҳалилуллоҳ қурган, одам қалбини Оллоҳнинг ўзи яратган. Қалбдан жой олишдан ортиқроқ бахт йўқ. Сенга бу бахт насиб этиб турибди».

Миллий қўшиқчилигимиз ривожига қўшган камтарона ҳиссамдан бахтиёрман. Менинг йўлим — лирика, бақириқ-чақириғу чиранишлардан холи тарзда инсон қалбининг нолаларини ифодалаш, ҳарир оҳанглар ёрдамида кўнгилнинг ипак торларини чертиш. Не бахтки, бугун худди шу усул ёшларимиз ижодидан устун даражада ўрин олаётган экан, бундан мамнунман.

— Кайфиятингиз нималардан кўтарилади? Нималар жаҳлингизни чиқаради?

— Яхши суҳбатдошнинг мулоқотидан кайфиятим кўтарилади. Жўрахон ака «Сен «Тош—» десанг, суҳбатдошинг «—кент» деб юборса шунда «Тошкент» пайдо бўлади» дердилар. Суҳбатдошнинг ёши, бўйи тенг бўлиши шарт эмас, лекин фикри тенг бўлсин. Классикадан хабардор, уни мендан ортиқроқ биладиган одамлар суҳбатини қўмсайман. Одамнинг кимлиги мусоҳаба тарзидан дарров билинади. Мен эътиқодимга хиёнат, мунофиқлик қилмадим, ана шундай кишиларга дуч келсам, сртиқ жаҳлим чиқади. Ёлғондан, туҳматдан, ўзининг ҳақиқий башарасини яшириб турланадиган одамлардан нафратланаман. Мени ёмонотлиқ қилиб ранжитган одам йиллар ўтгач, бир йиғинда дуч келиб қолиб, қучоғини очиб келди-да: «Хуш келибсиз, энди ёмонлик қўлидан келган одамнинг қўлидан яхшилик ҳам келади», деди. Менга унинг «яхшилиги» энди керак эмас эди. Бундай риёкорликларга чидаб бўлмайди... Ҳофизлар сўзларни бузиб ўқиса, кечалари ухлолмай чиқаман. Машҳур «Муножот» қўшиғида «кўрганда» сўзи бор, уни баъзилар биринчи бўғиндан кейин чуқур нафас олиб, кейин давомини айтади. Сўзларини бўлиб, бузиб айтмасинлар.

— Сиз амал қиладиган қоидалар қайсилар? Санъаткорга қандай фазилат асқотади?

— Ҳаётий қоидаларимни қиблагоҳимнинг ншончларидан, насиҳатларидан танлаганман. Булар — поклик, ростлик, бировнинг ҳақига хиёнат қилмаслик, ёлғон гапирмаслик. Санъаткор учун энг катта фазилат у «мен — санъаткорман» деган ғурур, шиор билан яшасин. «Мен сиёсатчи, боксчи, депутатман», деса, ё зўравон ё таъмагир бўлиб қолади. У камтар бўлсин, халқни ранжитмасин.

— Ўзингизни Ошиқ деб ҳисоблайсизми? Ошиқ сўзининг, Сизнингча, қандай талқинлари бор?

— Бизнинг «Ушшоқ», «Гиря» деган қўшиқ йўлларимиз бор. Отам тўйда «Гиря» айтилмайди» дердилар. «Юзингни бир кўрай десам қўлингни пардалар қилдинг» деган сатрлар «Гиря»га тушадими — йўқ! Шунингдек, «ошиқ» сўзини ҳам ҳамма нарсага ёпиштиравермаслик керак, «машина ошиғи», «қизнинг ошиғи» эмас, мухлиси ёки ишқибози. Ошиқлик — фақат Оллоҳнинг васлига интилишдир. Ошиқ — шу йўлдаги киши. Мен болалагимдан Ошиқман. Бу руҳ менга оила муҳити билан қалбимга кирган. Бобом Умарҳожи (жойлари жаннатда бўлсин) вафот кунларини аниқ билиб, ўзларига бир неча кун аввал қабр тайёрлатиб қўйганлар. Отам ҳам (оллоҳ раҳмат қилсин) художўй одам эдилар.

Ошиқлигимни кўплаб қўшиқларимда куйлаганман. Уларинг бири шундай бошланади:

Ё, худоё, сенгадур ҳамду сано,
Қодиро ҳайию товоно зул аъло.
Ҳам қадимсан, ҳам азалсан
ҳам язал,
Борлиғингга йўқ сани ҳеч
интиҳо...

— Одамларимизнинг санъатга, санъаткорга муносабати ҳақида нималар дея оласиз? Шинавандалар бир-биридан фарқланадими?

— Ҳақиқий санъатни жуда қадрлайдиган халқимиз бор. Улар бизнинг қўшиқларимизни мириқиб тингласалар, «раҳмат» десалар — бўлди. Агар янги қўшиқларимиз маъқул тушиб, шуни яна бир марта такрор эшитиш истагини билдирсалар, бизга бундан ортиқ мукофот йўқ. Пул қистириб, керилиб юрадиганлар ҳақиқий шинаванда эмас, қўшиқни берилиб эшитиш керак.

Саиджон деган киши бор. Санъат йўлига кирганимдан бери мухлис. Айниқса, Бобур ғазали билан «Жамолинг васфини, эй ой, неча элдин эшитгаймен» деб бошланувчи қўшиқни айтсам, ёнимга чиқиб оладилар-да, жўр бўлиб айтадилар. Роса ҳузур қиладилар. Бир тўйда хонанда шу қўшиқни бошлабди-ю, ўртароқда бузиб юборибди. Энди ором оғушига чўмган Саиджон ака бундан дарғазаб бўлиб кетибдилар, ўзларини тута олмай, хонанданинг олдига чиқиб борибдилар-да, созини тортиб олиб, ғазабларини тўкиб солибдилар: «Торингга садаф қадаб, тилла тиш қўйганинг билан Фахриддин бўлиб кетдингми? Эплолмасанг, нега қўшиқни оғзингга оласан?».

Албатта, урушда бир оёғидан ажралган, тажанг, чапани одам жунбушга келиб айтган бу гаплар кейинчалик менга тавқилаиъат бўлиб осилишини билмаганман.

— Санъатда илоҳийлик борми? У сизга қай йўсинда намоён бўлган?

— Шубҳасиз,— бор! Ғазалга оҳанг излаб, уни ўқий-ўқий чарчаб, ухлаб қолсам, қулоғимга ўша куй келади. Раҳматли келиноййингиз баъзан ҳайрон қоларди: «Ҳофиз, кундузгиси етмайдими, кечаси ҳам қўшиқ айтиб чиқасиз?» Бундай туйғулар беихтиёр бўлади, уларни жиловлаш учун киши пок бўлмоғи шарт. Шукурки, қўшиқларимнинг аксариятига ўзим куй басталаганман.

— Бошга қийинчилик тушганда одам нима қилиши керак деб ўйлайсиз?

— Оятларда, илоҳий каломларда бундай пайтда сабрли бўлиш уқтирилади. Мабодо, одам сабрни топа олмаса, мастона йўлга кириб кетади: ичади, чекади... Биров ноҳақ ҳақорат қилганда ҳам чидаш, ўзини йўқотмаслик — мен амал қилган талаблар бўлган.

— Сиз одамлардан яхшилик кўрганмисиз?

— Қўшиқларим орқали қалбимни, халқимга айтар сўзимни ифодаладим. Одамларни эзгуликка, меҳр-оқибатга чорладим. Ҳаммага яхшиликни раво кўрдим. Эвазига эса ўзим меҳрга зориқиб яшадим. Мен ҳаммага мададкор бўлишга интилдим, улар учун қайғурдим, мен учун эса жуда оз одам ташвиш чекди. Бироқ виждоним олдида қарзим шуки, икки зот — Нуриддин Акрамович Муҳиддинов ва Саидкарим Зиёдуллаевнинг қалтис пайтлардаги мададини эътироф этаман. Ҳурматли Президентимизнинг унвонимни тиклаш ҳақидаги адолатли фармонлари кўнглимни тоғдак юксалтирди, ноҳақ чеккан азобларимга малҳам бўлди.

— Мухлисларингиз ҳаётингиздаги яхши-ёмон кунлардан хабардор. Баъзан совуқ гаплар оралаганда, ўзингизни сабабчи деб ҳам биласизми?

— Мен ўзимни фаришта қилиб кўрсатмоқчи эмасман. Шуҳратнинг авж нуқтасига кўтарилганда, ёш, ғайратли эдим, бироқ инсонийлик доирасидан чиқмаганман. Бунга менинг тарбиям, ота-бобомнинг руҳи йўл қўймас эди (бир одатим бор, уни асло канда қилмаганман: томошабинлар ҳузурига йўл олганда, албатта, бобомнинг, отамнинг қабрини зиёрат қилиб ўтаман). Менинг камчилигим — тўғрисўзлигим, хатоим — хушомадни билмаслигим. Булар менга йўргакдан теккан.

— Чинакам муҳаббатга дучор бўлганмисиз? Уни эслаш Сиз учун ёқимлими, азобми? Умуман, дунёда муҳаббат (севги) борми?

— Севги йўқ нарса, у икки қалбнинг бир-бирига интилишидан, ошиқ ва маъшуқанинг ҳис ва туйғуларидан туғилади. Севган одам севилиши, севилган одам севиши керак, ана шунда чинакам муҳаббат юзага келади. Мен чинаккам муҳаббатга дучор бўлганман, у Эски шаҳарлик оддий соатсознинг қизи Равзахоним билан ўртамизда кечган ҳис-туйғулар. Биз қирқ йилдан зиёд бекаму-кўст турмуш кечирдик **(Сукунат). Севгидан кучли нарса борми?**

— ...

— Бор. Ҳозир ўрис тилида ўқиган бир китобимнинг мазмунини айтиб бераман. Шунда тушуниб оласиз. Изланаётган ашаддий жиноятчи севгилиси билан ўрмонга қочиб боради-да, қоровулникида яшай бошлашади. Лекин йигитни тутиб кетишади, узоқ муддатга қамашади. Кимсасиз қолган қиз мункиллаган, кекса ўрмончи билан қолишга мажбур бўлади. Бир неча йилдан кейин йигит қамоқни ўтаб қайтади ва уйланиб, бир оз яшашгач, қизга ўрмондан кетишни таклиф қилади. Шунда қиз ўрмончи ҳам бирга бўлса, кетишини билдиради. Гарчи қиз қалбида йигитга нисбатан оташин севги бўлган, уни кутган бўлса-да, ўрмончига ўрганиб, нисиз боғланиб қолган эди... Хабарингиз бор; 9 июлда умр йўлдошимни охирги йўлга кузатдим. Шу туфайли оғир ҳисларни бошдан кечирмоқдаман. Марсия:

Энди маҳшарда кўришгунча
нигорим, алвидо,
Хаста кўнглим қуввати эрдинг
мадорим, алвидо.
Кеча — ой, кундуз — қуёш,
нури жаҳоним, алвидо,
Ўтди қадринг, кунлар ўтгач,
ёрижоним, алвидо.

. . . .

Белешар кун тушда кўрдим,
худди ҳурдек шодсан,
Билмадим — руҳин улар,
дедики, сен — озодсан.
Бор умидим, иншооллоҳ,
уқбаси ободсан,
Тангрим этса, гар шафоат,
жаннатмакоиим алвидо.

Муҳаббатимни ана шундай эслаяпман.

Кайфиятимни маснавий, ғазаллар ёзиб ифодалаяпман. Уларнинг баъзилари қўшиқ бўлади, албатта.

— Ошкора, самимий суҳбатингиз учун раҳмат. Яхши кунларда ёруғ юз билан учрашайлик.

ҲОФИЗ БИЛАН СУҲБАТИМИЗ анча давом этди. Мухлислар Фахриддин Умаровнинг зариф ва дилбар қўшиқларини узоқ йиллардан буён тинглаб келадилар-у, шахс сифатида уни кам, жуда кам биладилар. Бу юмушга астойдил бел боғлаб, ўттизтача савол тузган, уларнинг ҳаммасига жавоб олиш истагим бор эди. Бироқ тушовланган тафаккур, хаёлотнинг кенгликларини қумсовчи учқур тулпори ҳар бир унсур ва воқеа атрофида батафсил тўхталишни ихтиёр этар, одатдагидек, ўлчовли вақт чегараси эринмасликни хушламас, тафсилотларнинг барини сиғдира олмас эди. Мусоҳаба асносида суҳбатдошимни буюк Шарқ донишмандлиги билан йўғрилган зиёли, миллий санъатимизнинг баркамол намоёндаси сифатида кашф қилдим. Бу зот ўзида улкан хазинани, мусиқий қомусни сақлаб келаётганига шак-шубҳа йўқ. Ишончим борки, мустақил Ватанда Қўшиқ ҳам ғуборлардан фориғланади, озод бўлади. Гина-кудуратлар унутилиб, халқимизга муносиб хизмат қилади.

Ҳаким САТТОРИЙ,
«Халқ сўзи»нинг махсус мухбири, Ўзбекистон Журналистлар уюшмаси мукофоти лауреати.

• *Хотира*

ЯХШИЛАР ЁДИ

Эндигина колхоз тузилган дамлар эди ўшанда... Аҳмаджон ўзи истиқомат қилаётган Киров номли колхозда кетмон чопди. Туркипоён қишлоғига энг биринчи келган тракторни бошқараётган механизаторга шогирд тушди. 1933 йилнинг августида эса отаси Нишон Абдуллаевнинг маслаҳати билан Самарқанд дорилфунуни қошидаги ишчилар факультетига ўқишга кирди.

Ўқишни битириб қайтгач, Пойариқ туман Челак шаҳридаги МТСга агроном бўлиб ишга жойлашди. Орадан кўп вақт ўтмай у ўз меҳнатсеварлиги, уддабуронлиги билан кўпчилик назарига тушди. Буркут қишлоқ Кенгаши котиблиги вазифасига таклиф этишди. У ердан туман халқ маорифи бўлимининг бош инспекторлиги лавозимига чақиришди.

Туман комсомол комитети котиби вазифасида ишлаб юрган пайтларида Аҳмаджоннинг журналистикага бўлган қизиқиши, истеъдодини сезган туман партия комитети уни «Большевик йўли» газетасига масъул котиб этиб тайинлади.

«Большевик йўли» газетасининг ходимлари Аҳад Турсунов, «Зарафшон» (собиқ «Ленин йўли») газетасининг редактори Ғиёс Ашуровлар унга биринчи устоз бўлдилар. Кўп ўтмай Улуғ Ватан уруши бошланди. Энди Аҳмаджон Нишонов ўз ижодини фронт ортидаги сафарбарликка, қишлоқдаги кишилар кўнглини яхши хабарлар билан мамнун этишга бағишлади. Чунки, бу пайтда халққа маънавий таянч жуда зарур эди.

1942 йилда район партия комитети аппаратида ишловчи аксарият фирқа аъзолари фронтга сафарбар этилди. Фронтга жўнашга ҳар қанча тиришмасин, Аҳмаджон Нишоновни бошқа масъул ишга — туман партия комитетининг кадрлар бўйича котиби лавозимига ишга олишди. У бу вазифада ҳам ўта масъулият билан ишлади. Халқ хўжалигини ривожлантириш, фронт ортини мустаҳкамлаш, ишлаб чиқариш корхоналари, ташкилотлар ва хўжаликларни малакали мутахассислар билан таъминлашга бош-қош бўлди. Аҳмаджон бу вазифада бор-йўғи тўрт йил ишлади. Камтарлиги, хушмуомилалиги, бағрикенглиги туфайли тумандаги каттаю кичикни ҳурматини қозонди. У 50-йилларда яна бир қанча масъул лавозимларга тавсия этилди. Масалан, 1946—1948 йилларда Хатирчи туманида, 1952—1961 йилларда эса Иштихон туманида партия комитетининг биринчи котиби бўлди. У доимо ўзи билан олиб юрган хотира ён дафтарида шундай ёзув бор:

«Жуғрофий тузилиши билан қадим Мовароуннаҳрни эслатувчи ғаройиб маскан бор. Бу — Миёнқол орол-часидир. Самарқанд шаҳри сарҳадида иккига бўлиниб, сўнг анчайин Мағрибда — Хатирчи тумани чегарасида бирлашадиган Зарафшон дарёсининг ўша икки ирмоғи — Оқдарё билан Қорадарё оралиғида жойлашган гўзал гўшамиз шундай номланган. Шоир тарифини келтирган «икки дарё ювар кокилин» айнан Миёнқол манзарасига қиёсдир.

Миёнқолнинг асосий қисмини Иштихон тумани эгаллаган. Таърифига сўз тополмайсан бу заминнинг. Ўтмиши кўҳна Самарқанд билан ҳамоҳанг бўлган, Иштихон ҳақида достонлар ёзса арзийди...»

Аҳмаджон ака то умрининг охиригача халқ турмушини фаровон қилиш, қишлоқ кишилари ҳаётини ҳар жиҳатдан яхшилаш ишқи билан тиниб-тинчимади. Пойариқ туманидаги «Чўрош» (собиқ Крупская номли), Челак туманидаги «Каттатурк (собиқ Куйбишев номли) жамоа хўжаликлари донғини вилоятга танитган ҳам Аҳмаджон ака эди. Фидокорона меҳнатлари муносиб тақдирланган, Ўнлаб орден ва медаллар эгаси, Ўзбекистон Олий Кенгашининг фахрий ёрлиғи соҳиби эди у.

Яхшидан боғ қолади, дейди халқимиз. Нақадар топиб айтилган нисбат. Аҳмаджон Нишонов ҳам ўз фарзандларига, ёру биродарларига қолаверса турли лавозимларда ишлаган туман ва жамоа хўжаликларидаги меҳнаткаш халққа хазон билмас боғ қолдирди. Бу боғ — уни яхши ном билан эслашлари, бу боғ — Аҳмаджон Нишонов баҳосиз киши эди дейишлари, бу боғ — сиз ва биз истиқомат қилаётган она заминнинг сўлим қишлоқлари, яхшилар қадами етиб обод бўлган чўлу қирлари, бепоён пахтазорларидир.

Х. МУҲАММАДИЕВ,
Н. ЭГАМНАЗАРОВ.

ЖИНОЯТ ЖАЗОСИЗ ҚОЛМАЙДИ

ЭЪТИҚОДГА САДОҚАТ

Жиноятчилик олами хилма-хил, бир-биридан даҳшатли. Урганч шаҳридаги ресторанлардан бирида бир бегуноҳ инсон ўғри ва талончи Ҳ. Бобожоновнинг қасддан қилган хатти-ҳаракати оқибатида ҳаётдан кўз юмди.

О. Эгамованинг қилмиши эса бундан ҳам оғир. Оналик ва аёллик қиёфасини буткул йўқотган бу ашаддий жиноятчи ўз қизининг қўл-оёқларини синдиргани, омборга қамаб, то жони узилгунча бир бурда нон, бир ҳўплам сувга зор қилгаии етмагандай, тўққиз яшар неварасини ҳам болға билан уриб, оёқ суякларини мажақлаган, яна бир неварасини эса тириклайин олов домига ташлаган.

Табиийки, бу сингари оғир жиноятларни қилни қирққа ажратувчи билимдон ва тажрибали ҳуқуқ посбонларигина фош қилишлари мумкин. Вилоят прокуратураси эса бошқача йўл тутди. Даҳшатли жиноятларни фош ва тафтиш этишни ёш терговчи Бахтиёр Жуманиёзовнинг зиммасига юклади.

Ишонч ёш қонуншуносга ҳам катта масъулият ҳиссини ортгани аниқ. Бахтиёр ҳар иккала ашаддий жиноятчининг шум ниятини «заргар»часига аниқлик ва зукколик билан очиб ташлади. Давомли суд мажлислари ниҳоясида қотиллар олий жазога маҳкум этилдилар. Бахтиёр эса мўътабар қонунларимизнинг эътиқодли посбони сифатида ҳамкасблари, қолаверса, маккор жиноят оламининг ғоят жиддий синовларидан дадил ўта олди.

Бу сингари иқтидорли қонуншунослар Хоразмда оз эмас. Вилоят прокуратураси улар сафини мустаҳкамлаш, малака ва тажрибасини оширишга астойдил ғамхўрлик қилаяпти.

С. АБДУЛЛАЕВ,
«Халқ сўзи» мухбири.

Ўзбекистон Телерадио компанияси жамоаси республика радиоси ходими С. Содиқовга онаси **Ҳафиза СОДИҚОВА**нинг вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор этади.

Тошкент болалар тиббиёти олийгоҳи ўзбек тили кафедраси жамоаси ушбу кафедра ўқитувчиси Назира РАСУЛОВАга отаси **Эргаш ҚОЗОҚБОЕВ**нинг вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия билдиради.

ХАЛҚ СЎЗИ • НАРОДНОЕ СЛОВО

● ТЕЛЕФОНЛАР:
маълумот учун 33-07-48;
эълонлар бўлими 32-09-25.
Индекс: 64608.

МУАССИСЛАР:
Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгаши Раёсати ва Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси.

Бош муҳаррир: Анвар ЖЎРАБОЕВ

ТАҲРИР ҲАЙЪАТИ:
Абдунаби БОЙҚЎЗИЕВ, Эсирган БОЛИЕВ (масъул котиб, «Халқ сўзи»), Эркин БОҲИДОВ, Миракмал МИРАЛИМОВ, Салоҳиддин МУҲИДДИНОВ, Лев ПАК (бош муҳаррир ўринбосари, «Народное слово»), Людмила ПОРФИРЬЕВА, Қулаҳмад РИЗАЕВ, Александр ТЮРИКОВ, (масъул котиб, «Народное слово»), Шавкат ЯҲЁЕВ, Пиримқул ҚОДИРОВ, Муҳаммаджон ҚОРАБОЕВ, Саидаҳрор ҒУЛОМОВ.

● МАНЗИЛИМИЗ:
700000, ГСП
Тошкент шаҳри,
Матбуотчилар кўчаси, 19-уй.

Навбатчи муҳаррир — Т. Долиев, навбатчи — Н. Тошев.

Рўйхатдан ўтиш тартиб № 0001. Буюртма Г — 496. 97346 нусхада босилди, ҳажми — 2 табоқ. Офсет усулида босилган. Қоғоз бичими А — 2. Босишга топшириш вақти — 21.00 Босишга топширилди 21.45.

Ўзбекистон Республикаси Президенти девонининг Ишлар бошқармаси ҳузуридаги «Шарқ» нашриёт-матбаа концерни. Корхона манзили: «Буюк Турон» кўчаси, 41-уй. 1 2 3 4 5 6